

Den medvetna stilen

Kan författaren veta för mycket?

LUNDS
UNIVERSITET

Malin Gustafsson
Författarskolan: Genrefördjupning
Magisteruppsats
FFSM02
VT 2013

Handledare: Joakim Forsberg

Abstrakt

Den stilistiska medvetenheten är central i det skrivande som idag socialiseras allt mer genom utbildningar och handböcker i kreativt skrivande. Sällan eller aldrig ställs dock frågan om det är möjligt att vara för medveten. I den här uppsatsen görs just det.

I studiet av stilistisk medvetenhet blir det tydligt att värdet ligger i att förstå både det som är medvetet och omedvetet, det skrivande som å ena sidan styrs av metodik och å andra sidan av känsla. Det är i balansen mellan de två som stilen kan komma till sin fulla rätt, och först när det metodiska skrivandet tar överhanden som stilen känns konstruerad och överdrivet medveten.

Nyckelord: stilistisk medvetenhet, stil, respons, textsamtal, litterärt skapande

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och hypotes	1
1.2	Metod och material.....	2
2	Stilistisk medvetenhet.....	3
3	Så säger de etablerade.....	5
3.1	I handböcker	5
3.2	I egna berättelser	8
4	Så säger de utbildade.....	10
4.1	Om stilen	10
4.2	Om medvetenheten	12
4.3	Om studiemomentens skilda betydelse.....	13
4.4	Om den ”för” medvetna stilen.....	14
5	Diskussion.....	16
6	Slutsats.....	22
7	Referenser.....	23
8	Bilaga 1 - Enkät	24
9	Bilaga 2 – Sammanfattning av enkätsvar	26
10	Bilaga 3 – Fullständiga enkätsvar	33

1 Inledning

Det finns en förutfattad mening om att medvetenhet alltid är något positivt. Det genomsyrar alla ämnen man kan tänka sig. Och det är kanske inte så konstigt. Att vara medveten betyder ju att man har koll, är engagerad och insatt. Det ligger i ordets natur, det är hela dess klang. Också inom skrivandets värld är uppfattningen sådan att ju mer man vet, desto bättre skriver man. Det tyder inte minst alla handböcker och det breda antalet utbildningar i ämnet kreativt skrivande på. Det sociala skrivandet utmanar visserligen den romantiserande bilden av författaren som det ensamma geniet, men i utbytet med andra personer, genom att läsa handböcker och annan litteratur kan författaren bli mer medveten om andras stil och därigenom sin egen. På så sätt kan han eller hon delvis byta det omedvetna skrivandet – det som i regel styrs av inlevelse och känsla – mot ett säkrare kort.

Att bli medveten om sin stil innebär att man är på det klara med *hur* man skriver. Att förstå vad som är ens stil, verkligen förstå, möjliggör att man skapar den stilen just för att man vet att det är ens stil, snarare än för att man låter den komma intuitivt. Det innebär rimligen också att man spelar med risk att helt förlora det som är omedvetet, det som vi har för vana att uppfatta som äkta och ärligt. Författaren riskerar plötsligt att veta alltför mycket.

1.1 Syfte och hypotes

Syftet med den här uppsatsen är att på nära håll studera *stilistisk medvetenhet*. Det har en särskild relevans inom litterärt skapande, eller det som i dagligt tal kallas kreativt skrivande, eftersom handböcker, litteratur om skrivande och utbildningar i ämnet syftar till att öka medvetenheten om bland annat stil. Jag ser den konstnärliga medvetenheten som något som står i relation till andra ämnens ”kunskap”. Inom ett konstnärligt ämne, som är subjektivt, är förstås vad som är sant och falskt mer svävande. Därför finns inga definitiva sanningar, bara ett slags vägledning, eller i andra ord: en medvetenhet. För skrivandet blir den medvetenheten viktig eftersom den får fungera som varje skribents möjlighet att göra just sin text rättvisa.

Att studera den stilistiska medvetenheten har ett värde i sig eftersom stil är ett grundläggande verktyg för att förmedla vad man vill med sin text. En ökad stilistisk medvetenhet bör därför i allra högsta grad påverka hur man skriver.

Det ligger inte främst i mitt intresse att värdera en ökad stilistisk medvetenhet som positiv eller negativ, eftersom den skönlitterära texten, som blir resultatet av ett sådant uppbringande av medvetenhet, alltid är subjektiv. Jag vill hellre fastställa vad en ökad stilistisk medvetenhet kan innebära och hur man som skribent kan uppleva den.

Med det sagt, tror jag att det kreativa skrivandet är en process av ett sådant slag att den gör medvetenhet komplicerad och mindre självklar än i andra fall. Jag tror att även om en skribent drivs av sitt vetande, av talang och kunskap, så är det också möjligt att önska att man visste mindre om sin stil för att slippa leva upp till den eller för att den reducerar det omedvetna skapande som vi ofta uppfattar som flödande, naturligt och äkta. Det alltför medvetna kan då hämma stilen så att den istället blir konstruerad, onaturlig och ansträngd. I utforskandet av stilistisk medvetenhet bär jag med mig en sådan hypotes.

1.2 Metod och material

Uppsatsen kommer att inledas med några ord om min syn på stilistisk medvetenhet, förankrat i en reflektion kring begreppet stil. För att sedan bena ut vad som sägs i ämnet bland etablerade författare kommer jag att konsultera verk ur den befintliga litteraturen om skrivande, varav en del är handböcker och andra personliga berättelser. Det får ses som ett inslag i etablerade författares syn på stilistisk medvetenhet, snarare än en helhetsbild. Det senare vore förstas omöjligt att ge.

Till uppsatsens nästa del har jag genomfört en enkät på Lunds Universitets Författarskola där jag tillfrågat samtliga tre årskurser från 2013 samt avgångsklassen från 2012 att delta. Mitt mål är att skildra stilistisk medvetenhet även ur utbildade skribenters synvinkel, det vill säga studenter som studerar eller har studerat kreativt skrivande. Urvalet är en klass på varje nivå av utbildningen: de som läst ett år, de som läst två, de som läst tre och de som avslutat sina studier. Sammanställningen av de svar som inkommit är ett nytt och unikt material att tillgå i mitt resonemang kring stilistisk medvetenhet.

I den efterföljande diskussionen kommer jag även att knyta an till mina egna erfarenheter från de två romanprojekt jag skrivit under min tid på Författarskolan: *Hur jag fick dig att älska mig* och *Kom in eller stå kvar*.

2 Stilistisk medvetenhet

För att ens kunna närma sig begreppet stilistisk medvetenhet måste man först resonera kring dess viktigaste beståndsdel: stil. Till vardags talas det om stil i olika sammanhang på ett sätt som är fullständigt greppbart och oproblematiskt för de flesta. Vi vet ju vad det avser. Eller gör vi? Kanske beror vår själv-säkerhet på att vi sällan behöver definiera begreppet mer precist (Lagerholm, 2008: 27).

För den som skriver regelbundet är det den skrivna stilen som står i centrum. Det betyder inte nödvändigtvis att man kan sätta ord på den eller ens vet om att den finns. En vanlig missuppfattning är att stil är något som är reserverat för de stora författarna. Det är för att ”ingen vill tro på den självklara sanningen att konstnären kan bo i vilken individ som helst” (Oates, 2005: 149). Stil används ofta synonymt med form, ton eller att ha en egen ”röst”, och den finns följaktligen hos alla som skriver. Den är skribentens fingeravtryck.

För att bättre förstå begreppet stil kan man tänka sig en lärare och en stökig klass. Läraren som vill få tyst i klassrummet säger "Nu får ni faktiskt vara tysta!". I ett annat mer privat sammanhang är det möjligt att han skulle be sin omgivning att rakt av hålla käften. Tanken och önskan är densamma, men formen en helt annan. Vissa nöjer sig där och sätter ett likhetstecken mellan form och stil. Det är inte riktigt rätt. Stilen är snarare formen sett till sitt innehåll. Tillsammans fyller form och innehåll en funktion och svarar på stilens huvudfråga "hur?", som förutsätter ett "vad?". Vedertaget är också att involvera läsarens roll i begreppet. Det är ju först när läsaren upplever texten som han eller hon kan erfara den funktion som form och innehåll har. Det blir en effekt, och det är därför förhållandet mellan form, innehåll och effekt som kan kallas stil (Cassirer, 2003: 13).

Varje stil ser olika ut beroende på hur språket används och vad syftet med kommunikationen till läsaren är. Det kan vara till exempel informativt, symboliskt eller estetiskt. Beroende på relationen mellan sändare och mottagare, på språkbruk, stilmarkörer och önskade effekter skapas stilen. Klart är att ingen text kan vara stillös (Lagerholm, 2008: 48ff.). Vissa hävdar till och med att stil återfinns på sats-, ord-, morfologisk och fonetisk nivå (Cassirer, 2003: 54).

Stilen går att bryta ner och studera eftersom den beror på sin kontext. Det betyder i förlängningen att stil är en anpassning till tidsbundna och bekanta normer och att de stilvariationer som syns genom historien manifesterar hur människor vid en given tid framställer sig inför sin publik. Stilen blir en mask bakom vilken författaren döljer sina personliga erfarenheter (Royster, 2005: 31).

Det råder delade meningar om huruvida stil är en unik röst man alltid bär med sig eller en yttre faktor, en utsmyckning, man kan hänga på sin text (Cassirer, 2003: 102). I det senare fallet skulle det vara möjligt att byta stil mellan olika texter, även om det i praktiken skulle innebära att dessa ”understilar” är del i författarens egentliga stil.

Om denna stil som då är ens egen, denna form eller röst, kan man som författare vara mer eller mindre *stilistiskt medveten*. Att vara stilistiskt medveten innebär att man är uppmärksam på sin stil, att man kan använda den och om man så vill – frångå den. Förstås kan ingen vara helt och hållet medveten, likväl som det är svårt att skriva helt omedvetet. Man kan därför tala om grader av medvetenhet. Den stil som man som författare åberopar kan komma intuitivt eller bero på medvetna val, men det är troligt att man genom att skriva, läsa och tala om skrivande kommer att bli mer medveten om den, det vill säga – ens stilistiska medvetenhet ökar.

3 Så säger de etablerade

En del etablerade författare sysselsätter sig med att skriva böcker om hur de arbetat under åren och om hur skrivandet blivit en del av deras liv. De författar så att säga sin poetik och väljer att visa den för andra. I böckerna ryms alla möjliga skrivtips, erfarenheter och iakttagelser, men när det gäller stilistisk medvetenhet är de vaga. Författarna talar ofta om stil, men inte om den medvetna stilen eller om eventuella effekter av den annat än mellan raderna. Kanske beror det på uppfattningen att en sådan medvetenhet inte kan vara negativ, vilket skulle förklara varför den heller inte ”behöver” ifrågasättas. De författare som väljer att skriva böcker av det här slaget gör så klart också det i tron om att hjälpa någon, snarare än att stjälpa. På så sätt förutsätts att alla stilstudier är goda stilstudier. Med hänsyn till det finns det i hur författarna beskriver stilen ändå flera ledtrådar till vad de tycker och tänker om den stilistiska medvetenheten.

3.1 I handböcker

Bodil Malmsten tar tidigt i *Så gör jag* ställning till vad stil är: ”Stil är inte något som bara står. Stil är summan av den skrivandes val” (2012: 15). Hon menar att om man skaver bort författarnamnet på bokryggen så ska det ändå märkas vem som skrivit boken. Det blir möjligt tack vare författarens alla hundratusentals små val: känslan för ett vad, när och hur (Malmsten, 2012: 123ff.). På grund av de aktiva valen att sova bort eller behålla går det inte att bara anta en stil som verkar bra och säga ”den tar jag”, även om man gärna skulle vilja skriva precis som Hjalmar Söderberg eller kanske Pär Lagerkvist. Hade det gått att definiera den goda stilen hade ju alla gjort som de bästa (Malmsten, 2012: 148).

Betyder det att det är i bearbetningen av texten, i de aktiva valen, som stilen blir till? Att läsa igenom, stryka, ändra, lägga till, förtydliga och förtäta texten är ett sätt att framhäva det som är dess styrkor. Det sysslar nästan alla författare med i hopp om att det är för textens bästa. Men det är en väsentlig skillnad på att bearbeta en text och att medvetet bearbeta den, menar Inger Lindstedt (2002: 94). Hon använder den slitna liknelsen att skrivandet är ett hantverk och säger att det gemensamma för alla hantverkare är att de har redskap som de vårdar och håller ordning på. Ibland letar man upp nya för att förfina sitt hantverk och till slut lär man sig ”vilka redskap som finns, vad de kan användas till, och vilka man ska vara försiktig med” (Lindstedt, 2002: 15).

Att vara försiktig med det man inte behärskar tar också W. H. Auden fasta på. ”Varje stil har sin begränsning” säger han (Auden, 1965: 97) och fortsätter: ”Ingen författare kan någonsin bedöma exakt hur bra eller dåligt ett av hans arbeten är, men han vet alltid, kanske inte genast men i varje fall efter en kort tid, huruvida någonting han har skrivit är personligen äkta – bär hans signatur – eller är en förfalskning” (Auden, 1965: 24). Alltså kan författaren inte fly sin stil in i en annans, utan måste hålla sig på sin kant. Att förstå sin stil, eller att vara medveten om den, är att veta var den börjar och slutar.

För Göran Hägg innebär det att man inte ska, ”om det går att undvika, söka efter ’vackert språk’ eller smycka sin framställning med ’purpurfläckar’” (2004: 123). Stilen gör sig aldrig väl genom att förställas. Det håller också Hjalmar Gullberg med om när han säger att "för att skapa er en stil räcker det inte att ni gräver upp ett antal passande glosor ur ett lexikon eller plundrar er dialekt på dess egenartade ordförråd. Nej, endast från er själva, från ert innersta djup, mina damer och herrar, må ni hämta den originalitet som är mäktig att fylla med en helt ny betydelse, de personliga pronomina och formerna av de vanligaste verben!" (Cassirer, 2003: 1). Stilen behöver således inte vara egendomlig eller märkvärdig, utan kan utgöras av det vanligaste av språk. Däremot krävs det en viss medvetenhet för att faktiskt förstå vad det är som är egendomligt och märkvärdigt, för att se vad som är början och slutet på en stil. Av den anledningen gynnas författaren av att veta vad för stilistiska medel han eller hon har att handskas med.

Tränger då inte det medvetna användandet av sådana medel undan det naturliga flödesskrivandet till förmån för ett mer konstruerat språk? Malmsten skiljer på det intuitiva och det metodiska skrivandet, där det metodiska skulle kunna jämföras med det medvetna. Hon säger att det metodiska, det planerade, bara är ett tappert försök att få kontroll. I slutändan är det ändå känslan man lyssnar på (Malmsten, 2012: 85). För henne är det därför fortfarande möjligt att gå på känsla, trots att man tar aktiva stilistiska val. När hon talar om sådana val menar hon troligen de som kommer till i redigeringsfasen, och inte de som sker under ett flödesskrivande som en del i en inlevelse man får att gå åt ett visst håll. De skiljer sig åt genom att de ena kräver eftertanke och medvetenhet, medan de andra till större del är influerade av inlevelsen och ”stundens hetta”. På så vis handlar den stilistiska medvetenheten också om i vilket skede av skapandeprocessen man befinner sig.

Elizabeth George, som visserligen ger många konkreta och medvetna tips till hur man bygger en roman i *Skriv på!*, säger också att det är när hon låter fantasin flöda fritt som hon kan komma riktigt nära sina karaktärer och skapa trovärdiga relationer. Hon försöker efter att ha skrivit faktablad om dem att ta kontakt med sin kreativa högra hjärnhalva och låta den arbeta för sig själv. För henne är det mycket tydligt att de två hjärnhalvorna arbetar på olika sätt, och att hon behöver dem till olika saker. Den vänstra är den utstuderande och planerande – den medvetna – medan den högra kan binda samman texten med hjälp av känsla och undermedvetna strömmar (George, 2004: 66).

Känsla är viktigt också för Dorothea Brande. Hon råder sina läsare långt innan Julia Cameron etablerar ”morning pages” att skriva så fort de vaknar på morgonen eftersom det är så omedvetet skrivandet kan bli. Hon tycker inte att man ska läsa det man själv skrivit dagen innan, tala med någon eller slå upp morgontidningen. Överallt finns influenser som kommer begränsa skrivandet och göra det mer medvetet och likriktat (Brande, 1934: 138). Samtidigt menar hon att varje skribent har en delad personlighet, där det omedvetna och det medvetna måste samsas. Det omedvetna är nämligen det som döljer alla känslor, erfarenheter och minnen och det är därifrån karaktärer och historier kommer till ytan. Det betyder att i längden så kommer de historier som stiger upp ur det undermedvetna att likna varandra, och därför måste det medvetna finnas där för att parera och välja bland tankarna. Först i den symbiosen kan författaren nå sin fulla potential (Brande, 1934: 45). Även om den omedvetna känslan är viktig för handlingen behövs alltså det medvetna stilistiska kunnandet för att inte skriva samma berättelse om och om igen, då vi har för vana att beskriva saker och ting på samma sätt som vi alltid gjort. Därför blir det som man poängterar, det som man aktivt lägger till eller drar ifrån, det specifika för ens stil. Det skulle innebära att stilen finns i avvikelsen från det som är ”normalt” i språket, det vill säga det som kommer omedvetet eller intuitivt och som kan liknas vid den direkta kommunikation som sker när vi talar.

Författarna talar också uttryckligen om olika sätt att bli medveten på. Bodil Malmsten menar att det har att göra med att det vid en viss punkt händer att författaren blir blind för sin egen text. Trots alla medvetna eller omedvetna val så ser man inte längre. Hon betonar då hur viktigt det är med en personlig läsare, någon med känsla för stil men som inte är insatt eller tidigare har läst texten. Det är en ärlig person, som går att lita på och som kan hjälpa författaren att se (Malmsten, 2012: 137). Det finns ett definitivt värde i att lyssna på andra, men att, när allt kommer omkring, bara rätta sig efter en person – sig själv (Malmsten, 2012: 144). Så kan författaren nå en ny medvetenhetsgrad och se ”vad som fungerar i texten och vad som är dåligt, vad som måste skrivas om eller tas bort” (Malmsten, 2012: 141).

Också Göran Hägg menar att det enda sättet att veta om en text håller måttet är att pröva den på andra. Författaren kommer då till insikt om sin text genom den blivande läsekretsen som ändå kommer fälla ett utlåtande förr eller senare (Hägg, 2004: 161ff.). Bente Clod värdesätter också hon andras utlåtanden och särskilt genom utbildningar i kreativt skrivande där skribenter får en vana att tala om text. Eftersom de sitter i samma båt kan de lättare dela sina åsikter med varandra. Det handlar i slutändan om att kunna se kritiskt på sin text, och det får författaren hjälp med från andra (Clod, 2003: 109ff.).

3.2 I egna berättelser

Marguerite Duras talar i *Writing* om sitt skrivande liv och om hur hon värdesätter lugnet och tystnaden, vilket står i stark kontrast till det sociala skrivandet som utbildningar i kreativt skrivande erbjuder. Hon väljer att vara isolerad i sitt skrivande, och hon tror inte på att veta vad man ska skriva innan man skriver det eller att ens resonera kring det. För henne är att skriva det okända. Först i efterhand vet man vad för bok som skrivits, men inte ens då kan man tala om den eftersom den fått eget liv (Duras, 2011: 19). Duras menar att den som skriver alltid måste vara i frånvaro av andra, eftersom det är en del i att upptäcka skrivandet (2011: 3).

Även om Duras är väldigt fri i sitt omedvetna, spontana sätt att tänka kring skrivprocessen, är hon också bunden till sig själv och sin tystnad. Julia Cameron menar tröstande nog att författaren aldrig är ensam. Rummet är fyllt av författarens erfarenheter, känslor, vinster och förluster. Genom att skriva förstår vi, eller om man så vill – blir medvetna om – oss själva. Därför är det inte ensamt att skriva, det är snarare ensamt att inte skriva för då ockuperas man hela tiden av tanken på närmast man ska få skriva (Cameron, 1998: 77). För Cameron är det i närvaron av sig själv man blir medveten.

Stephen King hittar medvetenheten någon annanstans. ”Läsningen är författarlivets kreativa kärna”, säger han (King, 2000: 131). Han tror att för att ens ha en chans att bli medveten om sin egen stil måste man läsa vitt och brett och hela tiden. Det konstanta läsandet försätter en i en viss stämning som krävs för att kunna skriva. Läsningen gör att man ”hela tiden ökar sitt medvetande om vad som skrivits och vad som inte skrivits, vad som är nattståndet och vad som känns fräscht, vad som fungerar och vad som bara faller dött ner på pappret” (King, 2000: 133). Han ser det också som naturligt att när man är osäker på sin stil så kommer man härma andra och treva sig fram, man kommer i sitt eget skrivande att koka samman stilar från böcker man läst (King, 2000: 131ff.). Att söka sig till andras stilar är därför att ännu inte ha hittat sin egen.

I *Om konsten att läsa och skriva* berättar Olof Lagercrantz om när han gick från att skriva lyrik till att skriva prosa. I början var han inte medveten om språkets lagar och regler och trodde helt enkelt att skrivandet var en naturprocess och att ”skribenten producerade ord som träden löv” (Lagercrantz, 2003: 48). Efterhand lärde han sig en viss teknik, och fann att ju mer kunskap han hade i ämnet han skrev om desto bättre gick det. Han fick skriva om gång på gång och upptäckte att det gjorde honom mer medveten om ordets möjligheter så att han kunde finna tillfredsställelse även i de minsta detaljer i språket (Lagercrantz, 2003: 94). Han insåg att man kan lära sig hur många stilistiska regler som helst, alla om man vill, men då har man ändå inte kommit någonstans eftersom ”det är på rytmen det kommer an! En svåråtkomlig inre organisation! En språkets andning!” (Lagercrantz, 2003: 34). Det tyder på att stilen är

en inre röst, och inte en yttre faktor. Lagercrantz menar vidare att det kan ha en förödande effekt på skrivandet när man som författare blir omskriven och får höra det talas om ens texter. Det är då lätt att börja iaktta sig själv när man arbetar, bli allt subtilare och förlora "sin inneboende briljans" (Lagercrantz, 2003: 39).

Att förstå sin stil ser jag därför också som att våga hålla fast vid den och själv tro att man begriper den. Självförtroendet blir tätt sammankopplat med känsla och inspiration. Franz Kafka skriver i sina dagboksanteckningar från 1911 att det är när inspirationen kommer som han tror på sig själv, det är i ruset av den som han känner att han kan allt: "Om jag på måfå skriver ner en mening, till exempel 'Han tittade ut genom fönstret', så är den genast fulländad" (Kafka, 2003: 70). Kafkas inspiration skulle kunna liknas vid det omedvetna flöde som drivs av intuition och känsla snarare än kontroll. Andra dagar, då han till synes verkar mer kontrollerad och medveten, känner han stort motstånd: "Hela min kropp varnar mig för vartenda ord; varje litet ord ser sig först omkring åt alla håll innan det låter sig skrivas ner av mig, meningarna faller formligen isär för mig, jag ser insidan av dem och måste genast sluta skriva" (Kafka, 2003: 49).

Vad innebär det då att vara säker på sin stil och sitt skrivande, att verkligen vara stilistiskt medveten? Betyder det att man är bortom allt tvivel? Att orden flödar som ett rinnande vatten? Kanske kan Virginia Woolf utgöra ett exempel. Hon skriver 1935 under arbetet med *Åren* att hon är fullkomligt slagen till slant. Hon kan inte få fram ett ord. Hon hindrar instinktivt sig själv från att analysera andra författare för att inte lägga hämsko för skaparkraften (Woolf, 2008: 559). Ändå behöver hon bara vänta ett par dagar, hon är säker på att det är så, innan allt kommer tillbaka. Hon säger: "Till och med idag, när jag blir utom mig, nästan i tårar när jag tittar på kapitlet, ur stånd att lägga något alls till det, känner jag att jag bara behöver treva lite och hitta änden på det där snörnystanet – en startpunkt – så kommer huvudet fyllas" (Woolf, 2008: 572). Hon famlar, men ändå är hon säker. Sin stil kan hon aldrig förlora.

4 Så säger de utbildade

Det finns en stark koppling mellan de jag kallar ”de etablerade” och de som här benämns ”de utbildade”. De har alla läst de handböcker och berättelser om skrivande jag just diskuterat. De etablerade har ”läst” dem eftersom det är de som skrivit dem, det är de som upplevt och funnit sig föranledda att berätta. De utbildade har läst dem som del i sin utbildning, i utvecklingen av sin stil.

Det intressanta med en sådan uppdelning är att den egentligen inte finns. Dessa två grupper går naturligtvis in i varandra och det finns ingen hierarki som säger att de utbildades stil är under utveckling, medan de etablerades är självklar och färdig. Det har jag visat genom de etablerade författarnas tvivel på sig själva. Klart har blivit att en upplevd stilistisk medvetenhet hänger samman med tryggheten i sitt skrivande och i sig själv. Det är en högst personlig upplevelse av sanningen, och det är inte alls säkert att bara för att andra inser ens storhet så ser man den själv.

För att fortsätta diskussionen ger jag här röst åt de utbildade i kreativt skrivande i ett försök att destillera trender ur de unika enkätsvar jag fått från Författarskolans elever och tidigare elever. Totalt har enkäten besvarats av 48 personer, som studerat mellan en och sex (eller fler) terminer kreativt skrivande. Spridningen över antalet terminer är stor. 16 stycken av de svarande har studerat fyra terminer, vilket är det vanligaste antalet terminer per student. Därefter följer de elva svarande som studerat sex eller fler terminer och sedan de tio som studerat två terminer. Den vanligaste genren bland de svarande är prosa som 33 personer uppger som den litteratur de skriver oftast. Därefter följer science fiction/fantasy som är främsta genre för fem personer och lyrik som är det för fyra.

4.1 Om stilen

Först och främst ombads studenterna att besvara frågan ”Hur skulle du beskriva din stil?”. Svaren visar att de flesta i ord kan uttrycka sin stil, vilket inte är helt självklart. Det är fullt möjligt att ha en känsla för vad ens stil är, men ändå ha svårt att beskriva den. På så sätt ger frågan också ett indirekt svar på om de svarande faktiskt vet vad stil är.

Hur de svarande beskriver sin stil skiljer sig åt. Vissa vill sätta en etikett så som ”journalistisk”, ”realistisk”, ”litterär” eller ”prosalyrisk”, vilket är att säga lite om man utgår ifrån tanken att stil är

formen sett till innehåll och effekt. Några av förklaringarna är dessutom svåra att se framför sig, så som ”associativ”, ”modern” och ”reflekterande”. Är det egentligen en beskrivning av en stil, eller bara en ganska generell förklaring? Ett optimalt svar skulle vara ett försök att beskriva alla de bitar som tillsammans kan kallas stil. Samtidigt är det en viktig poäng i enkäten att de svarande själva ger sina svar på hur de uppfattar begreppet stil, och att inte förse dem med information om vad ett optimalt svar skulle vara. Som ett exempel på ett svar av det ”bättre” slaget har en av de svarande skrivit: ”Enkel, korta meningar, flytande språk och mycket tankar, händelser i småsaker, poetiska inslag”.

Vissa av de svarande försöker i hela meningar om hur de skriver beskriva det som de finner vara deras stil. Ett exempel är: ”Inga svåra ord, men många synonymer. Inget slang. Rytmskt med omväxlande långa och korta meningar – försöker i alla fall”. Stilen upplevs då finnas, som Bodil Malmsten resonerar, i de aktiva och medvetna val som hela tiden måste tas.

Ytterligare några av de svarande uttrycker en osäkerhet kring sin stil. I svaren finner jag två personer som ”tror” eller ”hoppas” att deras stil är på ett visst sätt. För ytterligare några är det ännu ”oklart” eller ”svårt att själv beskriva”. Ett intressant svar är ”det kan jag knappt [beskriva], den bara finns där”, vilket skulle korrespondera väl med vad exempelvis Malmsten säger om att stilen bara är något som är och inte kan definieras.

Vissa resonerar också generellt om handling snarare än om stil i sin helhet, vilket tyder på att det finns en oförståelse kring vad begreppet stil egentligen innebär. Ett exempel är: ”Stil får inte ta över innehåll utan används i handlingens tjänst. Stilen ska förstärka innehållet, inte tvärtom”. En annan svarande säger att stilen är ett ”kämpande mot att vara allt för sparsmakad och fåordig, sökande efter det gudomliga flytet”. Det tyder på att man ser stil som något aktivt som lever i texten, som separeras från författaren, och att det egentligen är stilen och inte jaget som upplever flyt.

Det är tydligt att de som skriver inom genrer som inte är prosa oftare identifierar sin stil i termer av genre, så som exempelvis fantasy/science fiction eller lyrik. Dessa väljer att omnämna sin genre i beskrivningen av stilen med ”realistisk (för att vara lyrik)” eller bara ”fantasy/magisk realism”. Även om den stora majoriteten av de svarande ägnar sig åt prosa nämns den genren knappt alls, vilket vittnar om att prosa ses som något utav ett ”normalläge” från vilka andra genrer utgår. Att förminska sin stil till en genre är också att tala om stil i väldigt generella termer, vilket reducerar det unika som finns i varje skribents språk. Troligt är att skribenten inte själv är medveten om eller finner orden att uttrycka det unika i just sin stil.

Enligt de svarandes egna beskrivningar är det vanligt att i koppling till stil reflektera mycket över slöandet av ord. Det vanligaste sättet att beskriva sin stil är som ”enkel”, ”fåordig”, ”avskalad”, ”lågmäld” eller ”stram”. Fjorton personer (30,4 procent) beskriver sin stil på det sättet. Även ”rak” och ”direkt” är återkommande ord. Olika skribenter kan så klart ha olika uppfattning om vad som ligger i de orden, men

det råder något slags konsensus om att stil förknippas med att strama upp sitt språk. Det kan i sin tur ha att göra med att man, på utbildningar i kreativt skrivande och vid näranalysen av sin text, ofta börjar med att ta bort det som känns överflödigt eller som saknar syfte. Det är ett nybörjarmisstag att skriva ”för mycket” och att vara ”för tydlig”. Därför blir den språkliga uppstramningen ett första steg mot en mer färdig text.

4.2 Om medvetenheten

På frågan ”Anser du att du blivit mer medveten om din stil under dina studier i kreativt skrivande?” svarade 89,6 procent ja. 10,4 procent tyckte alltså att de inte erhållit en ökad stilistisk medvetenhet under sina studier. Dessa personer har alla läst tre eller fler terminer kreativt skrivande. Fyra av dem skriver prosa medan en skriver facklitteratur. I deras fall verkar den egenupplevda stilistiska medvetenheten ha lite att göra med studiernas gång, även då de studerat ett antal terminer. Det är intressant eftersom det talar emot att en ökad stilistisk kunskap också ökar den stilistiska medvetenheten, och att det skulle finnas ett ”när” snarare än ett ”om” i relationen mellan stilistisk medvetenhet och utbildningar i kreativt skrivande.

På frågan vilka uttryck den ökade stilistiska medvetenheten tar sig i texten visar många av de svarande utförligt på vad som förändrats, även om två personer förtydligar att de först i och med sina studier förstått att de har en stil. Vissa av de svarande är rent tekniska och uttrycker att de använder färre upprepningar, tar bort överflödiga adjektiv, är noggrannare med ordval eller provar nya stilgrepp. Flera känner en större säkerhet att experimentera, att deras skrivande blivit tydligare och att de stramat upp språket. De beskriver olika redskap, som Inger Lindstedt skulle kalla dem, och hur den ökade medvetenheten har gjort att de nu förstår hur de ska använda dem. På det sättet förknippas medvetenhet med självsäkerhet och trygghet i skrivandet.

Flera personer upplever dock att medvetenheten kan hämma skrivprocessen. ”Medvetenheten blir en balansakt mellan att hämta styrka och fortsätta våga tro på mina val till att hålla den ifrån mig för att inte hämma och styra flödet alltför tidigt i processen”, uttrycker en av de svarande. Det talar för att det finns en tid för var sak: en för flöde och en för metodiskt skrivande.

En annan svarande tänker på sin stil bara under läsningen av texten, eftersom det skulle hämma skrivandet att tänka på den under själva skrivprocessen. En annan finner sig ha förlorat en del av sin ursprungliga stil med den ökade medvetenheten: ”Just nu tycker jag [att jag] har förlorat lite av melodin som jag kan se (och gilla) i texter som jag skrev före Författarskolan.” Ytterligare en person säger att den ökade medvetenheten ibland skapar ett tvivel på den egna stilen.

I kontrast till det verkar det finnas ett starkt samband mellan förbättrad textkvalitet och en ökad stilistisk medvetenhet. På frågan ”Skulle du hålla med om att det finns ett positivt samband mellan kvaliteten på din text och din stilistiska medvetenhet?” svarar 45,8 procent att de håller med och 37,5 procent att de håller med helt och hållet. De återstående 16,7 procenten har svarat att de inte håller med.

4.3 Om studiemomentens skilda betydelse

När det kommer till olika moment i undervisningen av kreativt skrivande visar sig vissa vara viktigare än andra för utvecklingen av den stilistiska medvetenheten. De svarande uppger när de får gradera olika studiemoment att textsamtal är allra viktigast (41,7 procent satte det som förstaval). Därefter följer handledarsamtal (35,4 procent satte det som andraval), föreläsningar (43,8 procent satte det som tredjeval) och minst viktigt var kurslitteraturen (52,1 procent satte det som fjärdeval). Just den ordningen och därmed att utbytet med andra personer är viktigast ger ett entydigt resultat.

Textsamtal och handledarsamtal utforskas ytterligare i frågan ”Skulle du hålla med om att du försöker återskapa det du fått höra om din stil genom respons?”, där ordet ”respons” kan syfta till båda delar. Frågan ger ett splittrat resultat. 41,7 procent uppger att de inte håller med om att de försöker återskapa sin stil. 18,9 procent håller inte med alls. Å andra sidan uppger 37,5 procent att de håller med och 2,1 procent att de håller med helt och hållet. Kanske beror det på att frågan kan tolkas på olika sätt. En av de svarande förklarar: ”Jag tror att all respons är bra att höra. Sen väljer jag själv vad jag tar till mig och jobbar med. Kanske om man är väldigt osäker på sig själv att man tycker det är jobbigt? Minns att när jag var precis i början av mitt projekt så var det jobbigare att få respons, för jag visste inte själv riktigt vad jag ville ännu. Det tog ett tag innan jag förstod hur jag ville ha det. Då lyssnade jag mest men ändrade inte så mycket. Senare hade jag nytta av responsen jag fick då, när jag var säkrare på vad jag ville med den. Jag fick också ledtrådar och tankar genom responsen till vad jag faktiskt var på väg att skriva som hjälpte mig att komma fram till vad jag höll på med.”

På frågan ”Skulle du hålla med om att det du fått höra om din stil genom respons får dig att skriva mindre naturligt?” svarar övervägande 48,9 procent att de inte håller med alls och 38,3 procent att de inte håller med. 10,6 procent håller med och endast 2,1 procent håller med helt och hållet. De som uppger att det de fått höra om sin stil får dem att skriva mindre naturligt har alla studerat fyra eller fler terminer.

4.4 Om den ”för” medvetna stilen

På frågan ”Upplever du att dina eller andras texter kan vara för medvetna?” svarar 47,8 procent att både egna och andras texter kan upplevas på det sättet. 45,7 procent tycker inte att några texter kan vara för medvetna. 6,5 procent tycker att deras egna texter (2,2 procent) eller andras texter (4,3 procent) på egen hand kan vara för medvetna. Det är alltså få som skiljer medvetenheten i den egna texten från den i andras. En svarande frågar sig dock om det är möjligt att ens se det alltför medvetna i sin egen text.

En för medveten text beskrivs som svårläst, överarbetad, pretentiös och för smart för sitt eget bästa. Den har tappat känslan av det som känns ”omedvetet” och spontant. Om författaren tänkt för mycket på stilen får andra delar så som handlingen stryka på foten. Det kan vara ett för allvarligt försök att skapa ”god” litteratur. Många understryker dock att för dem kan medvetenheten inte vara fel, det som är problematiskt är snarare när man hela tiden låter sig styras av medvetenheten. Lika viktigt är då flödesskrivandet, som för flera av de svarande står som motpol till det medvetna skrivandet. En person skriver: ”Jag tror att det är positivt att vara stilistiskt medveten, men den kreativa grunden är viktigast. Medvetenheten behöver för min del kompletteras med flödesskrivning för att dämpa prestationsångesten och hitta flödet.”

Det råder något slags ömsesidig förståelse om att en text som känns för medveten är en text under utveckling. Författaren är inte på det klara med vart texten är på väg eller med sitt motiv. Flera av de svarande beskriver hur de i början av sitt skrivande upplevde att texten var för medveten, men att det är en osäkerhet som ”växt bort” och som de tror är vanlig i utvecklingsfasen av stilen. Det är iögonfallande hur medvetenhet på detta sätt kopplas samman med att ha en utvecklade stil, snarare än tvärtom.

Flera personer tycker också att utbildningen gjort att de skriver, eller i alla fall får möjligheten till att skriva, mer intuitivt och distanserat från det medvetna. En svarande tycker att när han eller hon inte tänker på sin stil, utan bara ”låter den vara”, så flödar texten bättre.

Flera intressanta kommentarer syns i svarsraderna. En av de svarande tycker att det för medvetna skrivandet är kopplat till en dålig dag och ”ett problemlösande där hjärnan fått vara konstruktör i allt för hög utsträckning”. Det överensstämmer väl med Lagercrantz ord om författaren som iakttar sig själv och försöker nå upp till den givna bilden av sin stil.

En annan svarande frågar sig: ”Är Tranströmer för medveten om sin stil tro? Eller Stephen King? Så att det som de försöker säga eller berätta kommer i skymundan för hur de skriver?”. Att vara för medveten förknippas av den här personen och av flera andra med en begynnelseprocess i

skrivandet, snarare än med välkända författare som Tranströmer och King. Det understryker att det är lätt att se på stil som del i en hierarki där tvivlet tillhör de oetablerade och där det är otänkbart att stora författare tvivlar eller är för medvetna. Kanske finns det en koppling i det till en kommentar från en annan svarande: ”Det är en hårfin skillnad mellan att skriva medvetet och stilistiskt säkert”. Det stilistiskt säkra är då något åtråvärt som man vill uppnå, medan medvetenheten är något med negativ klang som man helst inte vill förknippas med.

5 Diskussion

Det står klart att stilistisk medvetenhet är ett ämne som engagerar och ger upphov till vitt skilda åsikter och tolkningar. Som brukligt inom ett konstnärligt ämne finns många individuella sanningar, istället för en generell sinnevärld som alla upplever. Ändå verkar de etablerade författare som skrivit de handböcker som här fått fungera som exempel kunna enas om att det faktiskt finns ett omedvetet och ett medvetet skrivande. De kan ta sig uttryck av Malmstens intuitiva och metodiska skrivande, Brandes delade personlighet eller Georges betonde av höger och vänster hjärnhalva. Det omedvetna kopplas samman med inlevelse, flöde, känsla och intuition, medan det medvetna snarare signaleras av stilistisk vetenskap, metodiskt arbete och redigering. I de flesta fall är det tydligt att båda dessa sidor behövs och i olika utsträckning styr den unika stilen.

Om man förstår det som att de tips och råd som finns i handböckerna riktar sig till den medvetna av de två sidorna är det lättare att acceptera att böckerna förmedlar uppfattningen att medvetenhet enbart är positivt, även då det saknas varningsklockor för att stilen kan bli konstruerad eller krystad. De medvetna bearbetningarna är ju tänkta att skapa en trygghet i texten, stilen och dess beståndsdelar. Undermeningen är att om man vet vad stilen är uppbyggd av kan man förstå den. Många av de svarande i enkäten uttrycker också att när de blivit mer medvetna så har de bättre förstått tekniken och känt större självförtroende.

Det som handböckerna ofta förbiser är att på samma sätt råda i det omedvetna eller undermedvetna skrivandet. Förmodligen beror det på att det är mycket svårare att faktiskt förstå och definiera något som är omedvetet och känslostyrt, vilket gör uppmaningarna abstrakta. Det blir generella vinkar om att skriva ”morning pages” eller att inte låta sig påverkas av omvärlden, även då massan som kommer ur ett sådant skrivande sällan analyseras närmare. Det som finns däri, det man inte kan tala om, blir det som kallas talang. Den är vad den är, antingen har man den eller inte. Kanske är det inte ens möjligt att en sådan känsla för stil kan förbättras, så som stilistiskt vetande kan, och därför är det ingen mening att tala om den. Det är i alla fall det budskap böckerna ger.

Ändå verkar det vara däri en stor del av den upplevda stilistiska medvetenheten ligger. Det blir ett slags helhetskänsla för texten och för den kan självförtroendet svikta även på grund av det som är omedvetet. Författare har ofta inga problem med att formulera meningar korrekt eller förstå handböckernas instruktioner. Istället kan det bli på känslan det avgörs, eller på rytmen som Lagercrantz säger. Men det kan också vara på det omvända sättet. Det är i dubbelheten, i att dessa två

sidor måste fungera tillsammans och på samma gång, som författaren har en svår nöt att knäcka. Det gestaltas i de personliga berättelser som visar hur även stora författare som Woolf och Kafka har levt mycket nära inpå tvivlet. I ett inspirationsflöde känner Kafka att han kan erövra världen med sina ord, men i det medvetna stirrandet på dem tappar de all sin glans. Den egenupplevda stilistiska medvetenheten kan därför skilja sig från andras bild av ens medvetenhet.

Att vara stilistiskt medveten är av den anledningen starkt relaterat till att lita på sin inneboende röst och på att man kan förvalta den. Trots allt är man den enda som kan det. Genom att läsa mycket och att låta sig läsas av andra får man sedan en ökad insikt i stilen, även om det kan medföra att man blir paralyserad av det faktum att man numera vet allt om det man fortsättningsvis måste åstadkomma.

Risken i att veta för mycket, den jag har försökt studera, ger en intressant infallsvinkel på utbildningar i kreativt skrivande. En vanlig fråga studenter i kreativt skrivande får är den om publicering. ”Har du gett ut något?” antyder att det till skillnad från vid andra studier krävs talang och erfarenhet för att ens ge sig i kast med kreativt skrivande, medan man inom andra områden kan komma helt oförberedd. Betyder det att eftersom man redan skriver så har man ett slags förförståelse, ett slags medvetenhet? Är det ens möjligt att skriva utan att vara medveten? Och hur påverkar det i så fall ens medvetenhet att utbilda sig inom skrivande? Det sociala i skrivandet får ses som en stor fördel och kanske också en anledning till att söka sig till sådana studier. Det framställs av flera av de etablerade författarna som vägen till en ny, högre medvetenhetsgrad som är svår att nå på annat sätt. Också de svarande studenterna ser de sociala bitarna av sin utbildning, textsamtal och handledarsamtal, som viktigast för sin utveckling. Interaktionen med andra skribenter gör att man kan syna stilen i sömmarna, plocka isär, sätta ihop och bredda. Men den kan alltså också skapa en insatthet i vem man är som författare som är jobbig att bära.

Enkäten visar flera tankar som reflekterar kring den här dubbelheten. Medvetenhet upplevs ofta som något positivt i kommentarerna, men det är ändå nästan hälften av de svarande som uppger att de tycker att texter kan vara för medvetna – till och med deras egna. För flera av de svarande verkar det också viktigt att skilja på att känna sig stilistiskt medveten och att vara någon som konstruerar sitt språk. Det senare blir som en anklagelse till vilka få känner sig skyldiga. Även då en övervägande majoritet av de svarande fyllt i att de känner sig mer stilistiskt medvetna än innan de påbörjade sina studier och också att de upplever ett positivt samband mellan textkvalitet och ökad medvetenhet, tycker de ändå inte att de återskapar eller konstruerar sitt språk. Det finns en konflikt där, eftersom en ökad medvetenhet från respons rimligen betyder att man använder sig av det man får höra om sin text och i någon mån återskapar eller konstruerar det. Det är därför särskilt tänkvärt hur ord som ”återskapa” och att skriva ”onaturligt” får så starka negativa reaktioner. Kanske finns det en värdering i dem som uppfattas som negativ i betydelsen att stilen skulle vara härmad, avbildad eller konstruerad. Egentligen behöver varken eller

betyda att man skriver sämre, kanske snarare tvärtom, men att man helt enkelt gör det mer medvetet. Det finns oavsett en tydlig motvilja att förknippa sitt skrivande med de orden, och kanske också en oförståelse kring att det faktiskt kan vara det som händer.

Det ska dock inte förglömmas att olika författare kan ha olika syften med sin text. Syftet och kommunikationen till läsaren är som nämnt en viktig del av stilen. Att stilen exempelvis brister i vad som till synes kan klassas som ”medvetenhet” innebär inte automatiskt att texten eller författaren är omedveten. Det är fullt möjligt att man faktiskt ämnar konstruera sin stil. Är man säker nog kan man arbeta med att frångå den, utöva stilbrott för att väcka uppmärksamhet och därigenom skifta fokus från handling till stil.

Att vara säker i sin stil förknippas ofta med att just våga experimentera och testa nya stilgrepp, vilket kan ha en relation till hur van man är att jobba inom olika genrer. Jag tror att många tvivlar på sin stil och på hur medvetna de egentligen är eftersom de känner att stilen kan ändras. På Författarskolan fick vi under de två första åren testa på att skriva inom olika genrer. Det är en del av konceptet med utbildningen, och vi fann oss skriva dikter, dramatik, sexskildringar, fantasy och sagor, även då många aldrig kommit i kontakt med sådana genrer tidigare. Jag fann, och säkert många med mig, att jag fick alternera mitt språk och min stil i dessa olika uppgifter. En sådan insikt, som kan verka uppenbar, är svår att komma till när man håller sig till ”sin” genre som man känner sig bekväm med. Nu fick vi förhålla oss till mottagare av texten vi aldrig träffat förut och på det sättet utmana vår uppfattning om den stil vi har. Var det ens möjligt för mig som prosaist att skriva lyrik? Sådana frågeställningar var så klart en del av poängen.

Jag ser det här också i andra typer av skrivande, som inte är skönlitterära. Jag har i flera år arbetat extra som journalist och har även ett antal års akademiska studier bakom mig. Där skriver jag förstås på sätt som skiljer sig från mitt skönlitterära skrivande, antingen på det koncisa och raka sätt som journalistiken kräver eller på det vetenskapligt formella sätt som görs gällande inom universitetet. Ofta är nog känslan av att man skiftar stil vanlig för en skribent som skriver inom olika områden och med olika motiv, kanske särskilt om han eller hon inte ägnar sig åt neutral romanprosa. Möjligen kan det förvirra ens tankar kring stil och jag tror att det är lämpligt att tala om, som tidigare nämnts, ”understilar” i det här fallet. De kan delvis korrespondera med varandra, men de är snarare alla en del av ens hela repertoar – av ens huvudsakliga stil. Det betyder alltså att man kan ha flera röster i en, men också att det finns röster man aldrig kommer ha. Kanske är det möjligt att man känner sig säkrare med vissa av dessa understilar än andra, vilket i så fall skulle betyda att den stilistiska medvetenheten inte nödvändigtvis är konstant för hela stilen.

Att man skriver på olika sätt i olika situationer handlar mycket om vilka som är mottagarna för texten. Som Royster betonar manifesterar stilen hur människan uppträder inför sin publik vid en given tid i historien. Jag tror också att den manifesteras olika om publiken råkar skilja sig i form av exempelvis de

vetenskapliga eller de skönlitterära läsarna. Det är bevis på att stil inte bara är en form, eller ett språk som jag tror att den ofta kan förväxlas med, men också formen i relation till sitt innehåll och till effekten på läsaren.

När jag skrev min första roman *Hur jag fick dig att älska mig*, som är en ungdomsskildring för vuxna, hade jag till en början ingen större medvetenhet kring kopplingen mellan beståndsdelarna i stilen. I alla fall var det ingen ”medveten medvetenhet”. Jag skrev utan tydlig riktning för vart jag var på väg. Det avspeglade sig också i stilen. Det hela har att göra med att jag inte gillar att veta hela handlingen när jag skriver. Så är också fallet med det bokprojekt som nu börjar ta sin form, en ungdomsbok jag kallar *Kom in eller stå kvar*. Det enda jag visste säkert med min första bok var slutet precis som jag nu vet slutet i mitt pågående projekt. Ändå är processen annorlunda. Jag känner större lugn nu och större säkerhet. Förmodligen beror det på medvetenheten kring min egen stil, som jag tycker utvecklats och blivit mer avsiktlig sedan dess. Visserligen säger Bodil Malmsten att stilen i praktiken är odefinierbar, men det hindrar inte att den är fullt igenkännbar. Jag tror min stil känns igen först i *Kom in eller stå kvar* och därför är det först nu jag kan vara medveten om den.

Jag skriver i regel på ett ganska ”omedvetet” sätt även när det kommer till mina karaktärer. Jag har aldrig haft något intresse av att skriva faktablad om dem, så som Elizabeth George gör med sina. För mig skulle det ge känslan av att dessa personer faktiskt inte är verkliga, utan att jag måste uppfinna varje del av dem: kön, ålder, personlighet, utseende, jobb och familj in i oändligheten. Det skulle helt ta udden av dem som levande personer för mig.

Därför är detta centralt i mitt skrivande: likt Duras vill jag inte veta vad som ska hända innan det händer. Jag skriver ofta sceniskt utan att tänka varken bakåt eller framåt. Också jag vill bli överraskad av vad mina karaktärer kan tänkas hitta på. Jag tycker inte att det för den sakens skull gör mig omedveten i stilistisk mening, även om begreppet stil binder samman innehåll, form och effekt. Jag vet att en stor del av behållningen i mina nyare texter korresponderar med mina studier i kreativt skrivande och det stilistiska vetande jag lärt mig där. Det ger mig möjlighet att vara omedveten på vissa plan, samtidigt som jag kan vara aktiv på andra. Min stil har blivit sådan. Den är ett försök till kontraster. Den är långa men mest korta meningar – så korta som ett ord ibland. Den är en spegel av handlingen, den lämnar luft och låter läsaren vara med. Ibland är den avhuggen och dramatisk, men jag använder mig sällan avsiktligt av klassiska stilgrepp som metaforer eller allitterationer. Det beror på att jag har tydliga berättarröster i mina historier som inte är jag, och vilka har sitt eget språk där sådana stilmedel skulle låta som de kom från någon annan.

Jag kan inte, och jag vill inte, skriva på det sätt som många anser ger ett ”flow”, nämligen att skriva ner hela handlingen utan en tanke på språket, för att senare gå tillbaka och korrigerar vad som gått fel. Det ger mig ingen ro att skriva på det sättet, jag skulle bli tokig av att skriva en hel bok utan att titta tillbaka

en enda gång. Jag har ett flödesskrivande som varar ett par kapitel. Sedan redigerar jag genast. Jag kan varken lämna datorn eller skriva vidare innan det är gjort.

Däremot får jag ofta känslan av att texten är bättre när jag inte redigerat den. Ibland har jag till och med turen att orden som möter pappret för allra första gången är precis så som de ”ska vara”. Sedan filar jag kanske ändå, men är det till det bättre? Ofta med min första bok tyckte jag att jag förstörde flödet i texten när jag gick in och redigerade för mycket. Jag fick jobba hårt och ändå var det något som inte stämde. Jag slipade texten så att den till slut blev för ”bra”, den blev onaturlig och tappade de där extra små orden som kan göra en hel rytm.

Ofta är det svårt att rädda ett sådant stycke. Det har förlorat vad som en gång var och hamnat i en ond cirkel. Därför kan jag tycka att det alltför medvetna redigerandet gör onytt. För mig är också den typen av intensivt redigerande förknippat med ett främmandskap inför handlingen, eller att helt enkelt inte veta vad historien vill. Om man vet det, både språkligt och innehållsmässigt, finner man förhoppningsvis att man inte behöver anstränga sig lika mycket för att skapa ordning. Det finns ju ingen regel som säger att en text som är genomarbetad tio gånger är mer perfekt än en som är redigerad bara ett fåtal gånger. Den kommer att vara annorlunda. Annorlunda kan vara bättre, men jag tror ändå att det finns något värdefullt i det inte alltför överarbetade eller medvetna. Samtidigt förutsätter ett sådant tänk att man har kontroll på det medvetna och därför har ”råd” att vara omedveten.

Det blir befogat att diskutera var den stilistiska medvetenheten egentligen existerar. Som jag tidigare konstaterat kan man aldrig vara helt och hållet medveten. Det är inte möjligt eftersom vi helt enkelt inte kan vara medvetna om allt som påverkar oss, allt som är vi, när vi skriver. Vi kan heller inte vara helt omedvetna. Det går inte att skriva så. Allt språk är till sin natur medvetandegörande. Det är en översättning, en medveten handling som existerar mellan tanke och papper. En sådan översättning har brister eftersom den inte är exakt. Den störs på vägen av något som bebländar det omedvetna med det medvetna. Kanske finns det i det omedvetna, i det som kallas talang, också en tyst kunskap som kan parera den störningen. Man kan förstå det som att det i redigeringsarbetet finns något mellan raderna som är omedvetet, men ändå styrt. Det är en vana, eller en erfarenhet.

Ibland händer det att man ”läser rätt” i en text man själv eller någon annan skrivit. Det kan vara mot slutet av skrivprocessen eller i en någorlunda färdig text. Något i texten är egentligen fel, men man upptäcker det inte eftersom man under läsningen automatiskt rättar ett stavfel eller flyttar på ord så att de hamnar i rätt ordning. Det kan bero på att man är inne i ett visst omedvetet flöde som ställer saker och ting till rätta, eftersom det är så de ”ska vara”. Det är så man av erfarenhet vill ha dem. Det är det man brukar kalla att bli blind för en text, då man läser in mer än vad som finns. Det brukar mest talas om i negativa termer eftersom det lägger krokben för författaren, men kan också ställas i förhållande till den medvetenhet som ”fyller i” de hål som finns i texten – till den tysta vetenskap och omedvetna metodik som

finns mellan raderna. På så vis är det lite utav en generalisering att tala om det omedvetna skrivandet som känslofyllt, och det medvetna som metodiskt. Gränsen dem emellan är inte så tydlig.

Diskussionen om stilistisk medvetenhet tycks återvända hit: det är i föreningen av det medvetna och omedvetna skrivandet som den goda stilen finns. Det går inte att ersätta det ena med det andra. Det går inte att med framgång skilja dem åt. Det som många av de personer som kommit till tals i den här uppsatsen, vare sig de är etablerade författare eller studenter, verkar enas om är att det krävs en viss känsla för att kunna använda den kunskap man har om stil. Det går inte att läsa alla stilböcker och applicera alla verktyg på texten i hopp om att den ska bli ett mästerverk. Att vara medveten innebär att man kan sälla bland verktygen och förstå vilka som är ens egna. Att använda alla på en gång skapar kaos. Det krävs en känsla för vad som är rätt och fel i just den text man skriver. Den här känslan är svår att lära ut, det går kanske, men det är betydligt lättare att ge de konkreta regler och verktyg som fostrar skribenten att någorlunda klara sig själv.

Kanske handlar stilistisk medvetenhet därför också om att inse att man inte kan förstå hela skrivandeprocessen, eller närmare bestämt att man inte alltid kan förstå den omedvetna sidan av den. Att förstå var den stil som är ens egen börjar och slutar är att förstå sina begränsningar genom den person man är, ens förmåga och kontext. Den stilistiska medvetenheten handlar på så vis om att vara medveten om det man inte vet, kan eller rör på. Det blir en sorts *medveten omedvetenhet*, en paradox där den medvetne författarens viktigaste vetskap är den att man inte kan veta eller behärska allt.

Om man ännu inte kommit till en sådan insikt, om man förgäves försöker övervinna en svajande känsla, rytm eller inlevelse med en överdos av stilistiskt vetande kan stilen kännas konstruerad och onaturlig. Den kan upplevas som för medveten. I praktiken blir det också möjligt att på ett motsatt sätt ha en alltför omedveten stil, där fokus mest ligger på känsla istället för en kombination av känsla och stilistiskt vetande. Här gäller det dessvärre att ha ett slags sunt förnuft, att ha huvudet med sig. Man skulle snarare än om medvetenhet kunna tala om ett *stilistiskt medvetande* eftersom det bättre korresponderar till både kunskap och känsla på samma gång.

6 Slutsats

I den här uppsatsen har det blivit tydligt att det är stor skillnad på att veta något om stil och att veta något om sin egen stil. Att vara stilistiskt medveten handlar om att förstå den personliga och unika röst som står i centrum av ens skrivande. Den kan upplevas på olika sätt av den som läser och den som skriver och är starkt sammanbunden med författarens självförtroende för texten, skrivögonblicket och författarrollen.

Det råder olika uppfattningar om hur man gör för att öka sin stilistiska medvetenhet. Det kan vara genom att låta sig läsas, att läsa andra, att öva sitt skrivande eller att stänga in sig och tampas med sina demoner, även om utbytet med andra skribenter upplevs som särskilt viktigt bland både etablerade författare och författare under utbildning. Det är när texten kommer i kontakt med sina första läsare, när de låter stilen beskrivas, som författaren kan nå en ny högre medvetenhetsgrad. Den ökade medvetenheten kan ta sig olika uttryck, men framför allt innebär den ofta ett säkrare och mer direkt språk och en större trygghet hos författaren att han eller hon gör rätt stilistiska val. Ändå kan det vara känsligt att tala om medvetenhet i förhållande till hur texten uppfattas av andra, eftersom det antyder att författaren skulle avbilda eller konstruera vad de sagt.

Den som är stilistiskt medveten behöver också en stilistisk verktygslåda att jobba med. Det förutsätter en viss kunskap för, och ett metodiskt arbete med, stil och form. Med det sagt, är det minst lika viktigt att vara medveten om att det finns något som inte går att kontrollera, som inte kan läras ut eller medvetandegöras. Det finner man i det flödande skrivandet, i det spontana och känslofylla. Begreppet stilistisk medvetenhet är därför en aning missvisande, eftersom det förutom det som är medvetet även rör det som är omedvetet i skrivandeprocessen.

Däri gömmer sig också svaret på om författaren kan veta för mycket. Den som förlitar sig i alltför hög utsträckning på det metodiska skrivandet kan bli låst i sitt flödesskrivande och skapa texter som ”vet” för mycket. Men det som upplevs som alltför medvetet i texten är snarare ett tecken på en ovetskap hos författaren och att han eller hon har en stil som är under utveckling. Författaren har ännu inte förstått det som är den stilistiska medvetenhetens kärna: betydelsen av att väga det medvetna och det omedvetna skrivandet mot varandra.

7 Referenser

- Auden, W. H., 1965. *Färgarens hand och andra essayer*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag.
- Brande, Dorothea, 1934. *Becoming a Writer*. Nyutgåva. New York: Tarcher Penguin.
- Cameron, Julia, 1998. *The right to write – An invitation and initiation into the writing life*. New York: Tarcher Penguin.
- Cassirer, Peter, 2003. *Stil, stilistik & stilanalys*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Clod, Bente, 2003. *Skriv – En bok om att skriva*. Stockholm: Alfabeta Bokförlag.
- Duras, Marguerite, 2011. *Writing*. Nyutgåva. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- George, Elizabeth, 2004. *Skriv på! – En romanförfattares syn på skönlitteratur och författarskap*. Stockholm: Prisma.
- Hägg, Göran, 2004. *Nya Författarskolan*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Kafka, Franz, 2003. *Dagböcker 1909 - november 1911*. Lund: Bakhåll.
- Lagercrantz, Olof, 2003. *Om konsten att läsa och skriva*. Nyutgåva. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Lagerholm, Per, 2008. *Stilistik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindstedt, Inger, 2002. *Textens hantverk – Om retorik och skrivande*. Lund: Studentlitteratur.
- Malmsten, Bodil, 2012. *Så gör jag – konsten att skriva*. Stockholm: Modernista.
- Oates, Joyce Carol, 2005. *En författares övertygelse – Liv, hantverk, konst*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Royster, Brent, 2005. "Inspiration, creativity, and crisis: The romantic myth of the writer meets the contemporary classroom", s. 26-38 i Leahy, Anna (red.) *Power and identity in the creative writing classroom – The authority project*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Woolf, Virginia, 2008. *Ögonblick av frihet – Dagboksblad 1915-1941*. Stockholm: Elisabeth Grate Bokförlag.

8 Bilaga 1 – Enkät

Nedan följer frågorna så som de såg ut i enkäten när den skickades ut. Utformningen av enkäten var då en annan eftersom de svarande fyllde i den på surveymonkey.com, men frågorna och ordningen är desamma.

Enkät om stilistisk medvetenhet

Nedan följer några frågor till Dig som student eller tidigare student på Författarskolan. Ämnet är stilistisk medvetenhet, det vill säga hur medveten man som författare är om sin egen stil när man skriver. När Du svarar kan Du tänka på att Din text alltid äger en stil. Ingen text är stillös. På flera nivåer krävs avvägningar som gör texten till just Din. De kan komma från en intuitiv känsla, men också från medvetna val.

Observera att Dina svar är helt anonyma.

1. Hur många terminer kreativt skrivande har du studerat? (Gäller även litterär gestaltning eller liknande skrivkurser)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 eller fler

2. Vilken typ av litteratur skriver du oftast?

- Prosa*
- Lyrik*
- Dramatik*
- Science fiction/fantasy*
- Barn- och ungdomslitteratur*
- Facklitteratur*
- Annan (specificera:) ...*

3. Hur skulle du beskriva din stil?

...

4. Anser du att du blivit mer medveten om din stil under dina studier i kreativt skrivande?

- Ja*
- Nej*

Om ja, vilka uttryck tar det sig i din text? ...

5. Skulle du hålla med om att det finns ett positivt samband mellan kvaliteten på din text och din stilistiska medvetenhet?

1 Håller inte med alls

2

3

4 Håller med helt och hållet

6. Hur viktiga är följande studiemoment för utvecklingen av din stilistiska medvetenhet? (1 är viktigast, 4 är minst viktigt)

Föreläsningar ...

Kurslitteratur ...

Textsamtal ...

Handledarsamtal ...

7. Skulle du hålla med om att du försöker återskapa det du fått höra om din stil genom respons?

1 Håller inte med alls

2

3

4 Håller med helt och hållet

8. Skulle du hålla med om att det du fått höra om din stil genom respons får dig att skriva mindre naturligt?

1 Håller inte med alls

2

3

4 Håller med helt och hållet

9. Upplever du att dina eller andras texter kan vara för medvetna?

Ja, både mina och andras

Ja, men bara mina

Ja, men bara andras

Nej, inga

Motivera gärna ditt svar: ...

9 Bilaga 2 – Sammanfattning av enkätsvar

Antal svarande på enkäten var 48 personer från fyra olika klasser – årskurs 1 och 2 från Författarskolans grundprogram VT 2013, genrefördjupningen från VT 2013, samt de examinerade från årskurs 2 VT 2012. Nedan återges svaren först i procent och därefter i antal inom parantes. De öppna frågor där de svarande ombes svara med egna ord återges utan inbördes ordning och exakt så som de formulerats. Endast direkta stavfel är korrigerade för att underlätta läsningen.

1. Hur många terminer kreativt skrivande har du studerat? (Gäller även litterär gestaltning eller liknande skrivkurser)

1	8,3 % (4)
2	20,8 % (10)
3	10,4 % (5)
4	33,3 % (16)
5	4,2 % (2)
6 eller fler	22,9 % (11)

Besvarade frågor: **48**

Överhoppade frågor: **0**

2. Vilken typ av litteratur skriver du oftast?

<i>Prosa</i>	68,8 % (33)
<i>Lyrik</i>	8,3 % (4)
<i>Dramatik</i>	2,1 % (1)
<i>Science fiction/fantasy</i>	10,4 % (5)
<i>Barn- och ungdomslitteratur</i>	2,1 % (1)
<i>Facklitteratur</i>	2,1 % (1)
<i>Annan (specificera:)</i>	6,3 % (3)

- Krönikor, opinionsbildande texter
- reseromaner
- creative non-fiction

Besvarade frågor: **48**

Överhoppade frågor: **0**

3. Hur skulle du beskriva din stil?

- Gestaltande realism/magisk realism
- associativ
- Journalistisk
- Modern
- Kämpande mot att vara allt för sparsmakad och fåordig, sökande efter det gudomliga flytet.
- Samhällsengagerad. Svartsynt.
- Svårt att själv beskriva, ganska direkt och realistisk (för att vara lyrik) tror jag.
- Strukturerad och komplex på gränsen till svärgenomtränglig. Men med ett uns underfundighet.
- Enkel, konkret och lekfull
- Inga svåra ord, men många synonymer. Inget slang. Rytmskt med omväxlande långa och korta meningar - försöker i alla fall.
- Lätt ironisk med absurda inslag. Snarare skriftspråklig än talspråkligt vardaglig.
- Hårdkokt
- Rakt på sak, väldigt få metaforer
- Litterär, men enkel.
- Enkel, rak.
- oklart för mig ännu
- Enkel, mkt dialoger. Storyn driven av händelser och relationer mellan karaktärerna.
- torr
- det kan jag knappt. den bara finns där.
- Poetisk, närvarande och med ett mänskligt djup. Mycket "massa" i knapphändig text.
- Enkel, korta meningar, flytande språk och mycket tankar, händelser i småsaker, poetiska inslag.
- En blandning mellan lyrisk och jordnära
- Poetisk, vardagsnära
- Saklig och driven (hoppas jag) men med en tendens att använda för många ord.
- realistisk
- Experimentellt förtätd över tid och rum
- Medveten och anpassad efter ämnet
- expressivt nystan
- Neutral romanprosa
- Fantasy/magisk realism
- Snabb, personlig med ett visst tilltal till läsaren.
- positivt bejakande
- Karaktärsdriven, målände, mustig
- Reflekterande.
- Stil får inte ta över innehåll utan används i handlingens tjänst. Stilen ska förstärka innehållet, inte tvärtom.
- Karg. Jag gillar inte att strössla med ord, utan skalar alltid av meningar redan innan jag skriver ut dem. Jag har blivit kallad "undertexternas mästarinna" av Sigrid Combüchen och bär detta med stolthet, hehe.
- Direkt, ganska avskalad, utan krusiduller.
- närsynt, ibland underfundig, ganska lågmäld, romantisk, enkel
- Minimalistisk, lågmäld

- Normalprosa, vardaglig
- Humoristisk, enkel romanprosa, fokus på dialog
- Stram, sparsam, åt det hårdkokta hållet, samtidigt som jag lägger stort fokus på att texten ska LÅTA bra också när man läser den högt.
- Prosalyrisk i viss mån.
- Enkel, lättläst, okomplicerad.
- Varierad, humoristisk
- rytmisk, flödig, realistisk

Besvarade frågor: **46**

Överhoppade frågor: **2**

4. Anser du att du blivit mer medveten om din stil under dina studier i kreativt skrivande?

Ja **89,6 % (43)**

Nej **10,4 % (5)**

Om ja, vilka uttryck tar det sig i din text?

- Att jag tvivlar på den ibland :)
- För att det ska svänga måste man ha något på hjärtat. Modet att släppa tanken på att skriva "en roman", och fokusera helt på det som måste sägas.
- Större benägenhet att pröva olika stilgrepp.
- Jag har blivit mer medveten om vilka ord jag använder och hur jag tar dem i anspråk, och kan därmed använda mig av den kunskapen nu. Möjligheten att experimentera med olika sätt att skriva har också tillfört fler dimensioner.
- Det tar sig framför allt uttryck i att jag har blivit tydligare i mitt metatextskrivande.
- Jag var ganska medveten om min stil redan innan, eftersom jag yrkesarbetar med skrivande. Men jag blev ändå mer medveten om hur texten uppfattas av andra. Dock tror jag inte att det tar sig uttryck på något särskilt sätt i själva texten, om det är det du menar.
- Den känns mer genomtänkt och -arbetad.
- Färre onödiga upprepningar av ord och fraser. Större omsorg om vilka saker som ska skildras, vad som ska skrivas ut och vad som bara ska antydast. Större noggrannhet i ordval, med avseende på t.ex. nyanser och konnotationer.
- Repliker, jag tar bort många anförande ex. Tar bort adverb i hög utsträckning.
- Jag tänker mer på vad jag använder för ord eller uttryck.
- Att jag undviker svaga perspektivmarkörer, undviker språkliga klichéer, varierar språket mer. Intensifierar det.
- Den är mer avskalad nu.
- Hade inte ens en aning om att jag hade en stil innan studierna i kreativt skrivande.
- Kortare meningar. Mindre adjektiv. Mindre upprepningar. Just nu tycker jag har förlorat lite av melodin som jag kan se (och gilla) i texter som jag skrev före författarskolan.
- inte så stora uttryck, men jag har blivit medveten om att jag faktiskt HAR en stil.
- Jag har blivit klar över byggstenarna till hur man tillverkar en text och hur man kan använda dem, liksom att jag blivit medveten om vad jag har för tillgångar och styrkor i min stil.

- Framförallt när jag redigerar i texten händer det saker, och att jag tycker mig kunna lyfta en text mer än vad jag tidigare kunde. Jag är mer medveten om både hur viktiga detaljer i språket är, och hur språket kan fungera stort och sammanhängande, som en vattenmassa.
- Medvetenheten om alla skrivarverktyg höjs genom studierna, även stilistisk medvetenhet.
- Jag har blivit mera återhållsam
- Jag inser att stilen måste stödja berättandet och blir bättre på att märka när den inte gör det.
- Jag har lättare att arbeta om skriven text efter vad jag tycker passar min stil.
- Medvetenheten blir en balansakt mellan att hämta styrka och fortsätta våga tro på mina val till att hålla den ifrån mig för att inte hämma och styra flödet alltför tidigt i processen.
- Ingenting är konstant utan texten förändras successivt, men jag kan inte säga HUR min ökade medvetenhet förändrat texten.
- Berättarpersp och att saker ska hänga ihop
- Färre adjektiv! "Stramare" språk. Mer restriktiv med liknelser.
- Jag har främst i kurser specifikt om fantasyskrivande lärt mig att styra språk och ordval så att det också understryker händelser och känslor, inte enbart berättar om dem.
- En betydligt större återhållsamhet med adjektiv, metaforer och utsvävande miljöbeskrivningar. En strävan efter att låta språket bli en förmedlare av handlingen istället för ett hinder
- Jag vet hur jag vill ha det, men har fortfarande inte alla verktygen för att genomföra det jag vet är bra, vilket gör att jag fastnar mer än förr.
- I att jag vågar att inte skriva för mycket, lita på att läsaren förstår, läser in och anticiperar oändligt mycket mer än vad jag tror.
- Vet inte, men jag kan tänka på stilen när jag läser min text. Tänker jag på den när jag skriver blir jag bara hämmad.
- Jag uppskattar enkelhet på ett helt annat sätt. Blivit känsligare för tunga formuleringar, och upprepningar. Jag strävar efter att ha ett enkelt anslag, det gjorde jag inte tidigare.
- Inga tror jag, men kanske tryggare i att jag kan skriva som jag gör och strunta i hur andra gör.
- Att jag gestaltar känslor, karaktärer och miljöer bättre. "levandegör mer". Hittat min röst. Men även lärt mig att skriva med olika stilar och röster beroende på vad texten behöver.
- Medvetenheten börjar lägga sig på sin plats och ger självförtroende i skrivandet. Istället för den totala ångestpanik över att allt antagligen är fel, som man lever med annars.
- Den enda konkreta nyheten är att jag medvetet använder stilfigurer nu. I övrigt handlar det nog mer om just medvetenheten, att jag jobbar ännu en stund längre med stilen i dag.
- Jag har bl.a. blivit mer medveten om att jag utesluter verb.
- en kortare väg mellan tanke och text, en högre grad av planering, bättre träffbild.

Besvarade frågor: **48**

Överhoppade frågor: **0**

5. Skulle du hålla med om att det finns ett positivt samband mellan kvaliteten på din text och din stilistiska medvetenhet?

1 Håller inte med alls	0,0 % (0)
2	16,7 % (8)
3	45,8 % (22)
4 Håller med helt och hållet	37,5 % (18)

Besvarade frågor: **48**

Överhoppade frågor: **0**

6. Hur viktiga är följande studiemoment för utvecklingen av din stilistiska medvetenhet? (1 är viktigast, 4 är minst viktigt)

Föreläsningar

1 – **16,7% (8)**, 2 – **25,0% (12)**, 3 – **43,8% (21)**, 4 – **14,6% (7)**

Kurslitteratur

1 – **18,8% (9)**, 2 – **10,4% (5)**, 3 – **18,8% (9)**, 4 – **52,1% (25)**

Textsamtal

1 – **41,7% (20)**, 2 – **29,2% (14)**, 3 – **12,5% (6)**, 4 – **16,7% (8)**

Handledarsamtal

1 – **22,9% (11)**, 2 – **35,4% (17)**, 3 – **25,0% (12)**, 4 – **16,7% (8)**

Besvarade frågor: **48**

Överhoppade frågor: **0**

7. Skulle du hålla med om att du försöker återskapa det du fått höra om din stil genom respons?

1 Håller inte med alls

18,8% (9)

2

41,7% (20)

3

37,5% (18)

4 Håller med helt och hållet

2,1% (1)

Besvarade frågor: **48**

Överhoppade frågor: **0**

8. Skulle du hålla med om att det du fått höra om din stil genom respons får dig att skriva mindre naturligt?

1 Håller inte med alls

48,9% (23)

2

38,3% (18)

3

10,6% (5)

4 Håller med helt och hållet

2,1% (1)

Besvarade frågor: **47**

Överhoppade frågor: **1**

9. Upplever du att dina eller andras texter kan vara för medvetna?

Ja, både mina och andras

47,8% (22)

Ja, men bara mina

2,2% (1)

Ja, men bara andras

4,3% (2)

Nej, inga

45,7% (21)

Motivera gärna ditt svar:

- Den konstnärliga tanken och skapandet får lätt slagsida redan av universitetsmiljön.
- Det flowar bättre när jag inte tänker på min stil, utan bara låter den vara som den kommer. Intuitivt, liksom.

- För mig har Författarskolan just fått mig att distansera mig från det medvetna. Ingen lätt process, men så otroligt viktig för att nå ett skrivande som klingar rent.
- Nej, men det kan bli för ansträngt.
- 7. Med återskapa menar jag att jag tar med mig de synpunkter jag får under responsen och tar till mig de som stämmer för mig i min nästa version av texten. 9. Förstår inte frågan riktigt, men experimenterande med olika stilar känns om ett mycket medvetet sätt att skriva. Som jag tror tillför värde till det egna skrivandet. Sedan kan jag ibland tycka att en del text känns för medveten vilket gör den svårsläst. Det kan jag bara se i andras texter, vet inte om det är möjligt att se i sin egen?
- När jag själv finner - i redigeringsögonblicken - dessa drag stryker jag. Oftast är själva skrivandet en intensiv och intuitiv process. I andras texter kan jag bortse från det om resterande text väger upp detta.
- Medvetenhet är alltid bra. Det som uppfattas som "för medvetet" är nog snarare dåligt utfört hantverk, överlastat eller pretentiöst till exempel. Därmed inte sagt att det är dåligt att släppa taget och bara skriva intuitivt, på känsla. Det kan också ge bra text!
- Det händer att jag, eller att jag sett det hos andra, anstränger mig för att få till "god" litteratur. Ofta omarbetar jag de styckena senare.
- Texter som inte är tillräckligt slipade kan ofta kännas för medvetna; de skryter liksom om sin egen finurlighet, byggställningarna från arbetsprocessen finns fortfarande kvar. Jag tror att man arbetat färdigt med en text när man blivit medveten om hur ens första medvetenhet lyser igenom i texten, när man alltså nått ett slags metamedvetenhet. Det finns helt klart texter som är för "smarta" för sitt eget bästa, där det alltför tydligt syns hur medveten författaren varit om sin egen briljans.
- När en text är medvetet korrekt flyter läsningen utan störning.
- När man nyss lärt sig är de för medvetna. Det krävs en tid av övning för att det ska komma naturligt.
- inte alls ofta, men ibland! men det tror jag inte är kopplat till respons, utan snarare "en dålig skrivdag" eller ett problemlösande där hjärnan fått vara konstruktör i allt för hög utsträckning.
- Förstår inte riktigt frågan. Är Tranströmer för medveten om sin stil tro? Eller Stephen King? Så att det som de försöker säga eller berätta kommer i skymundan för hur de skriver? Eller vad menas?
- Men det är väldigt, väldigt sällsynt att jag tycker en text är överarbetad.
- Om det märks att en text är spekulativt påverkad av en eventuell trend
- Att vara medveten är som jag ser det alltid en tillgång
- Jag tror att all respons är bra att höra. Sen väljer jag själv vad jag tar till mig och jobbar med. Kanske om man är väldigt osäker på sig själv att man tycker det är jobbigt? Minns att när jag var precis i början av mitt projekt så var det jobbigare att få respons, för jag visste inte själv riktigt vad jag ville ännu. Det tog ett tag innan jag förstod hur jag ville ha det. Då lyssnade jag mest men ändrade inte så mycket. Senare hade jag nytta av responsen jag fick då, när jag var säkrare på vad jag ville med den. Jag fick också ledtrådar och tankar genom responsen till vad jag faktiskt var på väg att skriva som hjälpte mig att komma fram till vad jag höll på med.
- Nej, inte för medvetna. Men jag har insett att det finns fallgropar överallt omkring oss som bl.a. har med medvetenheten om stil att göra.
- Alltså, tror att vi alla kan hamna där ibland, om man reflekterar och blir medveten om sin text upptäcker man det förhoppningsvis.
- Nej, Jag tror att det är positivt att vara stilistiskt medveten, men den kreativa grunden är viktigast. Medvetenheten behöver för min del kompletteras med flödesskrivning för att dämpa prestationsångesten och hitta flödet.

- Medvetenhet kan jag inte få för mycket av. Det är däremot något helt annat att hela tiden låta sig styras av denna medvetenhet. Jag tror att man i ett inledningsskede svajar ganska mycket fram och tillbaka genom det man får höra om sin text, och först sedan man skaffat sig tillräckligt bred bas av intryck själv kan forma sin text till något unikt. Brist på intryck och medvetenhet skapar mer strömlinjeformade texter tror jag. Då vet man inte vad det är man tar avstamp ur. Därför tror jag ens stil alltid utvecklas och aldrig avstannar så länge man är öppen för nya intryck.
- Har egentligen inte en bestämd uppfattning i den här frågan. Känner att mitt referensmaterial är för litet för att göra en sådan bedömning, men baserat på det jag läst än så länge är nog "nej"-alternativet det som stämmer bäst med mina upplevelser
- Jag tycker en att ett visst flyt försvinner. Ofta finns en konsensus i grupperna kring vilken sorts kritik som bör framföras, en stor del av den kritiken ser jag som upprepande av tomma ord och termer. Utmaningen har varit att hitta sådana som jag litar på, de som jag ser ger individuell och självständig kritik och inte samma till alla, resten lyssnar jag på, men ignorerar till stor del.
- Det är en hårfin skillnad mellan att skriva medvetet och stilistiskt säkert.
- De måste nog vara det ett tag, kanske tills stilen mer sjunkit in i kroppen så den finns där utan att man behöver tänka på den. Då kan texten återigen bli "omedveten". Tror det är en fas man måste igenom.
- Texten måste också kännas spontan. Jag skriver intuitivt och spontant, och sen följer ett mer tidskrävande arbete med att pillra i och lusläsa texten tusen gånger. Risker är att man missar en slags direktitet om den blir för medveten!
- Nej, men man ska nog inte analysera sin text medan man skriver. Att vara medveten om sin stil är inget hinder för att skriva naturligt. Om man börjar härma sig själv är man uppenbarligen inte längre medveten om vad det var som funkade i ens bra texter.
- Tycker inte att texter verkar konstlade, i varje fall inte de som jag mött på författarskolan. Däremot är det inte alltid att jag gillar andras stil eller förstår andras texter om det är långt från normalprosan.
- Fastnar på ordet "för". Inga texter ser jag som för medvetna. Medvetna; ja, på positivt sätt.
- MEDVETENHETEN tror jag alltid är bra, problemet uppstår snarare när författaren strävar åt ett håll som jag inte uppskattar
- Vissa tänker mer på form än innehåll vilket sänker kvaliteten.
- Jag tror det kan bli så i ett övergångsskede, men medvetenhet kan aldrig vara fel. Jag tror inte på mystifiering av den kreativa processen.

Besvarade frågor: **46**

Överhoppade frågor: **2**

10 Bilaga 3 – Fullständiga enkätsvar

Nedan följer de individuella svaren från var och en av de som deltog i enkäten. Här kan ett specifikt svar jämföras med hur personen i övrigt har svarat. Svaren kan tolkas med hjälp av enkäten i Bilaga

1. Varje persons svar är nu placerade i ordning efter hur många terminer kreativt skrivande personen har studerat, det vill säga efter svaret på fråga 1. Det börjar med de som studerat kortast tid.

1. 1

2. Annan (specificera:) - Krönikor, opinionsbildande texter

3. Journalistisk

4. Ja

5. 3

6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 4, Textsamtal 3,Handledarsamtal 1

7. 3

8. 1

9. Ja, både mina och andras

1. 1

2. Prosa

3. det kan jag knappt. den bara finns där.

4. Ja – inte så stora uttryck, men jag har blivit medveten om att jag faktiskt HAR en stil.

5. 3

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1

7. 1

8. 1

9. Ja, både mina och andras – inte alls ofta, men ibland! men det tror jag inte är kopplat till respons, utan snarare "en dålig skrivdag" eller ett problemlösande där hjärnan fått vara konstruktör i allt för hög utsträckning.

1. 1

2. Barn- och ungdomslitteratur

3. Rakt på sak, väldigt få metaforer

4. Ja – Jag tänker mer på vad jag använder för ord eller uttryck.

5. 3

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2

7. 3

8. 2

9. Nej, inga

1. 1
2. Prosa
3. Litterär, men enkel.
4. Ja – Att jag undviker svaga perspektivmarkörer, undviker språkliga klichéer, varierar språket mer. Intensifierar det.
5. 4
6. Föreläsningar 4, Kurslitteratur 1, Textsamtal 2,Handledarsamtal 3
7. 2
8. 2
9. Nej, inga

1. 2
2. Lyrik
3. associativ
4. Ja
5. 3
6. Föreläsningar 4, Kurslitteratur 2, Textsamtal 1,Handledarsamtal 3
7. 1
8. 2
9. Nej, inga

1. 2
2. Lyrik
3. Svårt att själv beskriva, ganska direkt och realistisk (för att vara lyrik) tror jag.
4. Ja – Jag har blivit mer medveten om vilka ord jag använder och hur jag tar dem i anspråk, och kan därmed använda mig av den kunskapen nu. Möjligheten att experimentera med olika sätt att skriva har också tillfört fler dimensioner.
5. 4
6. Föreläsningar 1, Kurslitteratur 3, Textsamtal 4,Handledarsamtal 2
7. 3
8. 1
9. Ja, både mina och andras – 7. Med återskapa menar jag att jag tar med mig de synpunkter jag får under responsen och tar till mig de som stämmer för mig i min nästa version av texten. 9. Förstår inte frågan riktigt, men experimenterande med olika stilar känns om ett mycket medvetet sätt att skriva. Som jag tror tillför värde till det egna skrivandet. Sedan kan jag ibland tycka att en del text känns för medveten vilket gör den svårläst. Det kan jag bara se i andras texter, vet inte om det är möjligt att se i sin egen?

1. 2
2. Dramatik
3. Hårdkokt
4. Ja – Repliker, jag tar bort många anförande ex. Tar bort adverb i hög utsträckning.
5. 4
6. Föreläsningar 1, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 3
7. 2
8. 2
9. Nej, inga – När en text är medvetet korrekt flyter läsningen utan störning.

1. 2
2. Prosa
3. Poetisk, vardagsnära
4. Ja – Jag har blivit mera återhållsam
5. 4
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1
7. 3
8. 1
9. Nej, inga – Att vara medveten är som jag ser det alltid en tillgång

1. 2
2. Science fiction/fantasy
3. Fantasy/magisk realism
4. Ja – Jag har främst i kurser specifikt om fantasyskrivande lärt mig att styra språk och ordval så att det också understryker händelser och känslor, inte enbart berättar om dem.
5. 4
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 3
8. 1
9. Nej, inga – Medvetenhet kan jag inte få för mycket av. Det är däremot något helt annat att hela tiden låta sig styras av denna medvetenhet. Jag tror att man i ett inledningskede svajar ganska mycket fram och tillbaka genom det man får höra om sin text, och först sedan man skaffat sig tillräckligt bred bas av intryck själv kan forma sin text till något unikt. Brist på intryck och medvetenhet skapar mer strömlinjeformade texter tror jag. Då vet man inte vad det är man tar avstamp ur. Därför tror jag ens stil alltid utvecklas och aldrig avstannar så länge man är öppen för nya intryck.

1. 2
2. Prosa
3. Inget svar
4. Ja – Berättarpersp och att saker ska hänga ihop
5. 4
6. Föreläsningar 1, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 3
7. 1
8. 1
9. Ja, men bara mina

1. 2
2. Prosa
3. Reflekterande.
4. Ja
5. 4
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 1, Textsamtal 4,Handledarsamtal 2
7. 3
8. 2
9. Nej, inga

1. 2
2. Prosa
3. Varierad, humoristisk
4. Ja
5. 4
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 3
8. 2
9. Ja, både mina och andras

1. 2
2. Prosa
3. rytmisk, flödig, realistisk
4. Ja – en kortare väg mellan tanke och text, en högre grad av planering, bättre träffbild.
5. 4
6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 1, Textsamtal 3,Handledarsamtal 4
7. 2
8. 1
9. Nej, inga – Jag tror det kan bli så i ett övergångsskede, men medvetenhet kan aldrig vara fel. Jag tror inte på mystifiering av den kreativa processen.

1. 3
2. Prosa
3. Poetisk, närvarande och med ett mänskligt djup. Mycket "massa" i knapphändig text.
4. Ja – Jag har blivit klar över byggstenarna till hur man tillverkar en text och hur man kan använda dem, liksom att jag blivit medveten om vad jag har för tillgångar och styrkor i min stil.
5. 3
6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 1, Textsamtal 4,Handledarsamtal 3
7. 2
8. 1
9. Förstår inte riktigt frågan. Är Tranströmer för medveten om sin stil tro? Eller Stephen King? Så att det som de försöker säga eller berätta kommer i skymundan för hur de skriver? Eller vad menas?

1. 3
2. Prosa
3. Enkel, korta meningar, flytande språk och mycket tankar, händelser i småsaker, poetiska inslag.
4. Ja – Framförallt när jag redigerar i texten händer det saker, och att jag tycker mig kunna lyfta en text mer än vad jag tidigare kunde. Jag är mer medveten om både hur viktiga detaljer i språket är, och hur språket kan fungera stort och sammanhängande, som en vattenmassa.
5. 3
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1
7. 3
8. 1
9. Ja, både mina och andras – Men det är väldigt, väldigt sällsynt att jag tycker en text är överarbetad.

1. 3
2. Prosa
3. Inget svar
4. Nej
5. 2
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 2
8. 2
9. Ja, både mina och andras

1. 3
2. Lyrik
3. expressivt nystan
4. Ja – Ingenting är konstant utan texten förändras successivt, men jag kan inte säga HUR min ökade medvetenhet förändrat texten.
5. 3
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 1
8. 1
9. Ja, både mina och andras – Alltså, tror att vi alla kan hamna där ibland, om man reflekterar och blir medveten om sin text upptäcker man det förhoppningsvis.

1. 3
2. Prosa
3. Humorig, enkel romanprosa, fokus på dialog
4. Ja – Medvetenheten börjar lägga sig på sin plats och ger självförtroende i skrivandet. Istället för den totala ångestpanik över att allt antagligen är fel, som man lever med annars
5. 4
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 2
8. 1
9. Nej, inga – Fastnar på ordet "för". Inga texter ser jag som för medvetna. Medvetna; ja. på positivt sätt.

1. 4
2. Prosa
3. Gestaltande realism/magisk realism
4. Nej
5. 3
6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 3, Textsamtal 1,Handledarsamtal 4
7. 1
8. 1
9. Ja, både mina och andras – Den konstnärliga tanken och skapandet får lätt slagsida redan av universitetsmiljön.

1. 4
2. Prosa

3. Modern

4. Ja – Att jag tvivlar på den ibland :)

5. 2

6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 1, Textsamtal 3,Handledarsamtal 4

7. 1

8. 2

9. Ja, både mina och andras – Det flowar bättre när jag inte tänker på min stil, utan bara låter den vara som den kommer. Intuitivt, liksom.

1. 4

2. Prosa

3. Enkel, konkret och lekfull

4. Ja – Jag var ganska medveten om min stil redan innan, eftersom jag yrkesarbetar med skrivande. Men jag blev ändå mer medveten om hur texten uppfattas av andra. Dock tror jag inte att det tar sig uttryck på något särskilt sätt i själva texten, om det är det du menar.

5. 3

6. Föreläsningar 1, Kurslitteratur 3, Textsamtal 2,Handledarsamtal 4

7. 2

8. 1

9. Nej, inga – Medvetenhet är alltid bra. Det som uppfattas som "för medvetet" är nog snarare dåligt utfört hantverk, överlastat eller pretentiöst till exempel. Därmed inte sagt att det är dåligt att släppa taget och bara skriva intuitivt, på känsla. Det kan också ge bra text!

1. 4

2. Prosa

3. Inga svåra ord, men många synonymer. Inget slang. Rytmskt med omväxlande långa och korta meningar - försöker i alla fall.

4. Ja – Den känns mer genomtänkt och -arbetad.

5. 4

6. Föreläsningar 4, Kurslitteratur 3, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1

7. 3

8. 3

9. Ja, både mina och andras – Det händer att jag, eller att jag sett det hos andra, anstränger mig för att få till "god" litteratur. Ofta omarbetar jag de styckena senare.

1. 4

2. Prosa

3. Lätt ironisk med absurda inslag. Snarare skriftspråklig än talspråkligt vardaglig.

4. Ja – Färre onödiga upprepningar av ord och fraser. Större omsorg om vilka saker som ska skildras, vad som ska skrivas ut och vad som bara ska antydast. Större noggrannhet i ordval, med avseende på t.ex. nyanser och konnotationer.

5. 4

6. Föreläsningar 4, Kurslitteratur 3, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1

7. 3

8. 3

9. Ja, både mina och andras – Texter som inte är tillräckligt slipade kan ofta kännas för medvetna; de skryter liksom om sin egen finurlighet, byggställningarna från arbetsprocessen finns fortfarande kvar. Jag tror att man arbetat färdigt med en text när man blivit medveten om hur ens första medvetenhet lyser igenom i texten, när man alltså nått ett slags metamedvetenhet. Det finns helt klart texter som är för "smarta" för sitt eget bästa, där det alltför tydligt syns hur medveten författaren varit om sin egen briljans.

1. 4

2. Prosa

3. torr

4. Ja – Kortare meningar. Mindre adjektiv. Mindre upprepningar. Just nu tycker jag har förlorat lite av melodin som jag kan se (och gilla) i texter som jag skrev före författarskolan.

5. 3

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1

7. 1

8. 2

9. Nej, inga

1. 4

2. Science fiction/fantasy

3. Enkel, mkt dialoger. Storyn driven av händelser och relationer mellan karaktärerna.

4. Ja – Hade inte ens en aning om att jag hade en stil innan studierna i kreativt skrivande.

5. 3

6. Föreläsningar 1, Kurslitteratur 2, Textsamtal 4,Handledarsamtal 3

7. 2

8. 2

9. Nej, inga

1. 4

2. Prosa

3. Enkel, rak.

4. Ja – Den är mer avskalad nu.

5. 3

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1

7. 1

8. 1

9. Ja, både mina och andras – När man nyss lärt sig är de för medvetna. Det krävs en tid av övning för att det ska komma naturligt.

1. 4

2. Prosa

3. En blandning mellan lyrisk och jordnära

4. Ja – Medvetenheten om alla skivarverktyg höjs genom studierna, även stilistisk medvetenhet.

5. 4

6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 3

7. 3

8. 2

9. Ja, både mina och andras – Om det märks att en text är spekulativt påverkad av en eventuell trend

1. 4

2. Prosa

3. Saklig och driven (hoppas jag) men med en tendens att använda för många ord.

4. Ja – Jag inser att stilen måste stödja berättandet och blir bättre på att märka när den inte gör det

5. 2

6. Föreläsningar 4, Kurslitteratur 3, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2

7. 3

8. 2

9. Ja, både mina och andras

1. 4

2. Prosa

3. realistisk

4. Ja – Jag har lättare att arbeta om skriven text efter vad jag tycker passar min stil.

5. 3

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1

7. 2

8. 1

9. Nej, inga – Jag tror att all respons är bra att höra. Sen väljer jag själv vad jag tar till mig och jobbar med. Kanske om man är väldigt osäker på sig själv att man tycker det är jobbigt? Minns att när jag var precis i början av mitt projekt så var det jobbigare att få respons, för jag visste inte själv riktigt vad jag ville ännu. Det tog ett tag innan jag förstod hur jag ville ha det. Då lyssnade jag mest men ändrade inte så mycket. Senare hade jag nytta av responsen jag fick då, när jag var säkrare på vad jag ville med den. Jag fick också ledtrådar och tankar genom responsen till vad jag faktiskt var på väg att skriva som hjälpte mig att komma fram till vad jag höll på med.

1. 4

2. Prosa

3. Experimentellt förtätad över tid och rum

4. Ja – Medvetenheten blir en balansakt mellan att hämta styrka och fortsätta våga tro på mina val till att hålla den ifrån mig för att inte hämma och styra flödet alltför tidigt i processen.

5. 4

6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 3, Textsamtal 4,Handledarsamtal 1

7. 2

8. 1

9. Nej, inga – Nej, inte för medvetna. Men jag har insett att det finns fallgropar överallt omkring oss som bl.a. har med medvetenheten om stil att göra.

1. 4

2. Prosa

3. Medveten och anpassad efter ämnet

4. Ja

5. 2

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 1

7. 2
8. 3
9. Ja, både mina och andras

1. 4
2. Facklitteratur
3. positiv bejakande
4. Nej
5. 2
6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 1, Textsamtal 3,Handledarsamtal 4
7. 2
8. 2
9. Nej, inga

1. 4
2. Science fiction/fantasy
3. Karaktärsdriven, målande, mustig
4. Ja – En betydligt större återhållsamhet med adjektiv, metaforer och utsvävande miljöbeskrivningar. En strävan efter att låta språket bli en förmedlare av handlingen istället för ett hinder
5. 4
6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 1, Textsamtal 4,Handledarsamtal 3
7. 3
8. 2
9. Nej, inga – Har egentligen inte en bestämd uppfattning i den här frågan. Känner att mitt referensmaterial är för litet för att göra en sådan bedömning, men baserat på det jag läst än så länge är nog "nej"-alternativet det som stämmer bäst med mina upplevelser

1. 4
2. Prosa
3. Minimalistisk, lågmäld
4. Ja – Inga tror jag, men kanske tryggare i att jag kan skriva som jag gör och strunta i hur andra gör.
5. 3
6. Föreläsningar 4, Kurslitteratur 3, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 2
8. 1
9. Nej, inga – Nej, men man ska nog inte analysera sin text medan man skriver. Att vara medveten om sin stil är inget hinder för att skriva naturligt. Om man börjar härma sig själv är man uppenbarligen inte längre medveten om vad det var som funkade i ens bra texter.

1. 4
2. Prosa
3. Stram, sparsam, åt det hårdkokta hållet, samtidigt som jag lägger stort fokus på att texten ska LÅTA bra också när man läser den högt.
4. Ja – Den enda konkreta nyheten är att jag medvetet använder stilfigurer nu. I övrigt handlar det nog mer om just medvetenheten, att jag jobbar ännu en stund längre med stilen i dag.
5. 3

6. Föreläsningar 1, Kurslitteratur 4, Textsamtal 2,Handledarsamtal 3

7. 1

8. 1

9. Nej, inga – MEDVETENHETEN tror jag alltid är bra, problemet uppstår snarare när författaren strävar åt ett håll som jag inte uppskattar

1. 5

2. Prosa

3. Kämpande mot att vara allt för sparsmakad och fåordig, sökande efter det gudomliga flytet.

4. Ja – För att det ska svänga måste man ha något på hjärtat. Modet att släppa tanken på att skriva "en roman", och fokusera helt på det som måste sägas.

5. 4

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2

7. 2

8. 2

9. Ja, både mina och andras – För mig har Författarskolan just fått mig att distansera mig från det medvetna. Ingen lätt process, men så otroligt viktig för att nå ett skrivande som klingar rent.

1. 5

2. Science fiction/fantasy

3. Snabb, personlig med ett visst tilltal till läsaren.

4. Ja

5. 3

6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 3

7. 2

8. 1

9. Ja, men bara andras

1. 6 eller fler

2. Prosa

3. Samhällsengagerad. Svartsynt.

4. Ja – Större benägenhet att pröva olika stilgrepp.

5. 4

6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 3

7. 2

8. Inget svar

9. Nej, inga – Nej, men det kan bli för ansträngt.

1. 6 eller fler

2. Lyrik

3. Strukturerad och komplex på gränsen till svårgenomtränglig. Men med ett uns underfundighet.

4. Ja – Det tar sig framför allt uttryck i att jag har blivit tydligare i mitt metatextskrivande.

5. 3

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 2, Textsamtal 1,Handledarsamtal 4

7. 1

8. 1

9. Ja, både mina och andras – När jag själv finner - i redigeringsögonblicken - dessa drag stryker jag. Oftast är själva skrivandet en intensiv och intuitiv process. I andras texter kan jag bortse från det om resterande text väger upp detta.

1. 6 eller fler
2. Prosa
3. oklart för mig ännu
4. Nej
5. 3
6. Föreläsningar 1, Kurslitteratur 2, Textsamtal 3,Handledarsamtal 4
7. 3
8. 3
9. Inget svar

1. 6 eller fler
2. Prosa
3. Neutral romanprosa
4. Ja – Färre adjektiv! "Stramare" språk. Mer restriktiv med liknelser.
5. 3
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 3
8. 2
9. Nej, inga – Nej, Jag tror att det är positivt att vara stilistiskt medveten, men den kreativa grunden är viktigast. Medvetenheten behöver för min del kompletteras med flödesskrivning för att dämpa prestationsångesten och hitta flödet.

1. 6 eller fler
2. Science fiction/fantasy
3. Stil får inte ta över innehåll utan används i handlingens tjänst. Stilen ska förstärka innehållet, inte tvärtom.
4. Ja – Jag vet hur jag vill ha det, men har fortfarande inte alla verktygen för att genomföra det jag vet är bra, vilket gör att jag fastnar mer än förr.
5. 3
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 2
8. 3
9. Ja, både mina och andras – Jag tycker en att ett visst flyt försvinner. Ofta finns en konsensus i grupperna kring vilken sorts kritik som bör framföras, en stor del av den kritiken ser jag som upprepande av tomma ord och termer. Utmaningen har varit att hitta sådana som jag litar på, de som jag ser ger individuell och självständig kritik och inte samma till alla, resten lyssnar jag på, men ignorerar till stor del.

1. 6 eller fler
2. Prosa
3. Karg. Jag gillar inte att strössla med ord, utan skalar alltid av meningar redan innan jag skriver ut dem. Jag har blivit kallad "undertexternas mästarinna" av Sigrid Combüchen och bär detta med stolthet, hehe.

4. Ja – I att jag vågar att inte skriva för mycket, lita på att läsaren förstår, läser in och anticiperar oändligt mycket mer än vad jag tror.

5. 4

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2

7. 3

8. 1

9. Ja, både mina och andras – Det är en hårfin skillnad mellan att skriva medvetet och stilistiskt säkert.

1. 6 eller fler

2. Prosa

3. Direkt, ganska avskalad, utan krusiduller.

4. Ja – Vet inte, men jag kan tänka på stilen när jag läser min text. Tänker jag på den när jag skriver blir jag bara hämmad.

5. 2

6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 1, Textsamtal 4,Handledarsamtal 2

7. 4

8. 4

9. Ja, både mina och andras – De måste nog vara det ett tag, kanske tills stilen mer sjunkit in i kroppen så den finns där utan att man behöver tänka på den. Då kan texten återigen bli "omedveten". Tror det är en fas man måste igenom.

1. 6 eller fler

2. Annan (specificera:) – reseromaner

3. närsynt, ibland underfundig, ganska lågmäld, romantisk, enkel

4. Ja – Jag uppskattar enkelhet på ett helt annat sätt. Blivit känsligare för tunga formuleringar, och upprepningar. Jag strävar efter att ha ett enkelt anslag, det gjorde jag inte tidigare.

5. 3

6. Föreläsningar 4, Kurslitteratur 3, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2

7. 3

8. 2

9. Ja, både mina och andras – Texten måste också kännas spontan. Jag skriver intuitivt och spontant, och sen följer ett mer tidskrävande arbete med att pilla i och lusläsa texten tusen gånger. Risken är att man missar en slags direktitet om den blir för medveten!

1. 6 eller fler

2. Annan (specificera:) – creative non-fiction

3. Normalprosa, vardaglig

4. Ja – Att jag gestaltar känslor, karaktärer och miljöer bättre. "levandegör mer". Hittat min röst. Men även lärt mig att skriva med olika stilar och röster beroende på vad texten behöver.

5. 3

6. Föreläsningar 1, Kurslitteratur 2, Textsamtal 4,Handledarsamtal 3

7. 3

8. 1

9. Nej, inga – Tycker inte att texter verkar konstlade, i varje fall inte de som jag mött på författarskolan. Däremot är det inte alltid att jag gillar andras stil eller förstår andras texter om det är långt från normalprosan.

1. 6 eller fler
2. Prosa
3. Prosalyrisk i viss mån.
4. Ja – Jag har bl.a. blivit mer medveten om att jag utesluter verb.
5. 2
6. Föreläsningar 3, Kurslitteratur 4, Textsamtal 1,Handledarsamtal 2
7. 2
8. 1
9. Ja, men bara andras – Vissa tänker mer på form än innehåll vilket sänker kvaliteten.

1. 6 eller fler
2. Prosa
3. Enkel, lättläst, okomplicerad.
4. Nej
5. 2
6. Föreläsningar 2, Kurslitteratur 1, Textsamtal 3,Handledarsamtal 4
7. 2
8. 1
9. Ja, både mina och andras